

Jämställdhet och åtgärder mot diskriminering

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar utskottet 57 motionsyrkanden om jämställdhet och åtgärder mot diskriminering från den allmänna motionstiden hösten 2014.

Motionsyrkandena handlar bl.a. om jämställdhet i arbetslivet, lönekartläggning och jämställda löner. Frågor som rör våld i nära relationer samt hedersrelaterat våld och förtryck behandlas också. I motionsyrkandena som handlar om åtgärder mot diskriminering lämnas förslag om exempelvis förebyggande arbete mot diskriminering och bristande tillgänglighet som diskrimineringsgrund.

Utskottet avstyrker samtliga motionsyrkanden, bl.a. med hänvisning till pågående utredningsarbete. I betänkandet finns 19 reservationer och 7 särskilda yttranden.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	4
Redogörelse för ärendet.....	7
Utskottets överväganden.....	8
Jämställdhet i arbetslivet.....	8
Jämställda löner.....	10
Jämställd ekonomi.....	12
Kvotering och positiv särbehandling.....	13
Medlingsinstitutet.....	14
Jämställdhetsmyndighet.....	16
Våld i nära relationer.....	17
Hedersrelaterat våld och förtryck.....	18
Diskriminering.....	20
Förebyggande arbete mot diskriminering m.m.....	21
Bristande tillgänglighet som diskrimineringsgrund.....	24
Diskriminering i arbetslivet.....	26
Diskriminering på grund av ålder.....	27
Diskrimineringsersättning.....	28
Övriga åtgärder mot diskriminering.....	29
Reservationer.....	31
1. Jämställdhet i arbetslivet, punkt 1 (SD).....	31
2. Jämställdhet i arbetslivet, punkt 1 (C).....	31
3. Jämställda löner, punkt 2 (KD).....	32
4. Jämställd ekonomi, punkt 3 (C).....	33
5. Kvotering, punkt 4 (SD, KD).....	34
6. Positiv särbehandling, punkt 5 (SD).....	34
7. Medlingsinstitutet, punkt 6 (V).....	35
8. Våld i nära relationer, punkt 8 (C).....	35
9. Hedersrelaterat våld och förtryck, punkt 9 (SD).....	36
10. Hedersrelaterat våld och förtryck, punkt 9 (FP).....	37
11. Förebyggande arbete mot diskriminering m.m., punkt 10 (SD).....	38
12. Förebyggande arbete mot diskriminering m.m., punkt 10 (V).....	38
13. Förebyggande arbete mot diskriminering m.m., punkt 10 (FP).....	39
14. Bristande tillgänglighet som diskrimineringsgrund, punkt 11 (V).....	40
15. Diskriminering i arbetslivet, punkt 12 (SD).....	43
16. Diskriminering i arbetslivet, punkt 12 (V).....	43
17. Diskriminering på grund av ålder, punkt 13 (FP).....	44
18. Diskrimineringsersättning, punkt 14 (V).....	45
19. Övriga åtgärder mot diskriminering, punkt 15 (SD).....	45
Särskilda yttranden.....	47
1. Jämställda löner, punkt 2 (C).....	47
2. Jämställda löner, punkt 2 (FP).....	47
3. Jämställdhetsmyndighet, punkt 7 (V).....	48
4. Våld i nära relationer, punkt 8 (SD).....	48
5. Våld i nära relationer, punkt 8 (KD).....	49
6. Hedersrelaterat våld och förtryck, punkt 9 (SD).....	49
7. Särskilt yttrande (M,C,FP,KD).....	50

Bilaga

Förteckning över behandlade förslag	52
Motioner från allmänna motionstiden 2014/15	52

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Jämställdhet i arbetslivet

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:734 av Jasenko Omanovic och Susanne Eberstein (S),

2014/15:2565 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 7,

2014/15:2600 av Annika Qarllsson (C) yrkande 1 och

2014/15:2925 av Paula Bieler m.fl. (SD) yrkande 10.

Reservation 1 (SD)

Reservation 2 (C)

2. Jämställda löner

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:258 av Ali Esbati m.fl. (V) yrkande 4,

2014/15:1881 av Roger Haddad m.fl. (FP),

2014/15:1902 av Göran Hägglund m.fl. (KD) yrkande 1 och

2014/15:2820 av Azadeh Rojhan Gustafsson och Alexandra Völker (S).

Reservation 3 (KD)

3. Jämställd ekonomi

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:2600 av Annika Qarllsson (C) yrkande 11 och

2014/15:2740 av Ola Johansson och Rickard Nordin (C) yrkandena 1, 4 och 5.

Reservation 4 (C)

4. Kvotering

Riksdagen avslår motion

2014/15:1902 av Göran Hägglund m.fl. (KD) yrkande 2.

Reservation 5 (SD, KD)

5. Positiv särbehandling

Riksdagen avslår motion

2014/15:2925 av Paula Bieler m.fl. (SD) yrkande 2.

Reservation 6 (SD)

6. Medlingsinstitutet

Riksdagen avslår motion

2014/15:258 av Ali Esbati m.fl. (V) yrkande 3.

Reservation 7 (V)

7. Jämställdhetsmyndighet

Riksdagen avslår motion

2014/15:258 av Ali Esbati m.fl. (V) yrkande 2.

8. Våld i nära relationer

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:465 av Lena Hallengren (S),

2014/15:2324 av Lena Ek och Annika Qarlsso (C) och

2014/15:2600 av Annika Qarlsso (C) yrkande 10.

Reservation 8 (C)

9. Hedersrelaterat våld och förtryck

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:416 av Robert Hannah och Maria Weimer (FP) yrkande 2,

2014/15:1829 av Thomas Finnborg (M),

2014/15:2316 av Jan Björklund m.fl. (FP) yrkande 11 och

2014/15:2871 av Mattias Karlsson m.fl. (SD) yrkande 19.

Reservation 9 (SD)

Reservation 10 (FP)

10. Förebyggande arbete mot diskriminering m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:141 av Christina Høj Larsen m.fl. (V) yrkandena 1 och 4,

2014/15:1925 av Teres Lindberg (S) yrkandena 1 och 2,

2014/15:2201 av Jonas Gunnarsson m.fl. (S) yrkande 3,

2014/15:2316 av Jan Björklund m.fl. (FP) yrkande 1,

2014/15:2558 av Per Bill och Finn Bengtsson (M) och

2014/15:2869 av Paula Bieler (SD).

Reservation 11 (SD)

Reservation 12 (V)

Reservation 13 (FP)

11. Bristande tillgänglighet som diskrimineringsgrund

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:257 av Ali Esbati m.fl. (V) yrkandena 1–7,

2014/15:526 av Catharina Bråkenhielm (S),

2014/15:1173 av Roza Güclü Hedin m.fl. (S),

2014/15:1892 av Pia Hallström (M),

2014/15:1979 av Niclas Malmberg och Annika Hirvonen (MP) och

2014/15:2991 av Annika Eclund (KD) yrkande 2.

Reservation 14 (V)

12. Diskriminering i arbetslivet

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:141 av Christina Høj Larsen m.fl. (V) yrkande 3,

2014/15:1677 av Stefan Nilsson (MP),

2014/15:2489 av Julia Kronlid (SD) yrkande 3 och

2014/15:2651 av Mattias Jonsson och Gunilla Carlsson (S).

Reservation 15 (SD)

Reservation 16 (V)

13. Diskriminering på grund av ålder

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:781 av Barbro Westerholm (FP),

2014/15:2349 av Finn Bengtsson (M) och

2014/15:2662 av Cecilia Widegren m.fl. (M) yrkandena 2 och 3.

Reservation 17 (FP)

14. Diskrimineringsersättning

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:141 av Christina Høj Larsen m.fl. (V) yrkande 2 och

2014/15:2865 av Fredrik Schulte (M) yrkande 2.

Reservation 18 (V)

15. Övriga åtgärder mot diskriminering

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:2606 av Paula Bieler och David Lång (SD) yrkandena 1–3 och

2014/15:2812 av Mattias Karlsson m.fl. (SD) yrkande 24.

Reservation 19 (SD)

Stockholm den 19 februari 2015

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

Raimo Pärssinen

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Raimo Pärssinen (S), Elisabeth Svantesson (M), Annelie Karlsson (S), Katarina Brännström (M), Ann-Christin Ahlberg (S), Sven-Olof Sällström (SD), Hanif Bali (M), Patrik Björck (S), Annika Qarlsson (C), Marco Venegas (MP), Paula Bieler (SD), Roger Haddad (FP), Ali Esbati (V), Désirée Pethrus (KD), Helén Pettersson i Umeå (S), Magnus Manhammar (S) och Lars Püss (M).

Redogörelse för ärendet

I detta ärende behandlas 57 motionsyrkanden om jämställdhet och åtgärder mot diskriminering från den allmänna motionstiden hösten 2014. I anslutning till beredningen av ärendet har information lämnats till utskottet av Diskrimineringsombudsmannen genom generaldirektören Agneta Broberg.

Motionsförslagen finns i bilagan.

Utskottets överväganden

Jämställdhet i arbetslivet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om jämställdhet i arbetslivet.

Jämför reservationerna 1 (SD) och 2 (C).

Motionerna

Centerpartiet anser i motion 2014/15:2565 yrkande 7 av Annie Lööf m.fl. att det även fortsättningsvis bör erbjudas valfrihet i välfärden. Detta innebär bl.a. ökade möjligheter för fler kvinnor att starta företag och välja mellan flera arbetsgivare. Enligt partiet uppstår därmed ökad konkurrens om arbetskraft samt möjlighet för offentligt anställda att få högre lön och förbättrad arbetsmiljö. Ett likalydande yrkande framställer Annika Qarlsso (C) i motion 2014/15:2600 (yrkande 1).

Sverigedemokraterna anför i motion 2014/15:2925 yrkande 10 av Paula Bieler m.fl. vikten av att förbättra villkoren för anställda inom den offentliga sektorn. Den viktigaste åtgärden för att komma till rätta med stress, arbetsskador och andra uttryck för en dålig arbetsmiljö är enligt motionärerna en kraftig personalförstärkning inom vården och omsorgen.

Jasenko Omanovic och Susanne Eberstein (båda S) anför i motion 2014/15:734 att kvinnor ska ha samma möjligheter till arbete och egen försörjning som män. Därför måste alla hinder röjas ur vägen för kvinnors rätt till arbete och utbildning. Det är viktigt att jämställdhet integreras i insatser mot bl.a. ungdomsarbetslösheten så att de kommer såväl kvinnor som män till del.

Utskottets ställningstagande

Målet för jämställdhetspolitiken är att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv, vilket bl.a. innefattar att kvinnor och män ska ha lika möjligheter och villkor i fråga om utbildning och betalt arbete.

Utskottet vill hänvisa till studien Global Gender Gap. När Världsekonomiskt forum genomförde studien för första gången 2006 rankades Sverige som det mest jämställda landet. Sedan 2009 har dock de övriga nordiska länderna rankats högre och Sverige har hamnat på en fjärde plats. Utskottet vill därför betona att utvecklingen har gått för långsamt och att det fortfarande finns stora brister i jämställdheten mellan kvinnor och män.

Exempel på brister i jämställdheten är löneskillnader, ojämlika karriärmöjligheter, skillnader i sjukskrivningar och uttaget av föräldrpenningen samt underrepresentationen av kvinnor i ledande befattningar. Av SCB:s

Arbetskraftsundersökning (AKU) från december 2014 framgår att sysselsättningsgraden för kvinnor i åldrarna 20–64 år uppgick till 77,5 procent. För män i samma ålderskategori var sysselsättningsgraden 81,5 procent.

För att komma till rätta med dessa brister krävs långsiktiga åtgärder. Utskottet välkomnar därför regeringens avsikt att under mandatperioden utveckla långsiktiga, strukturella förutsättningar för genomförandet av jämställdhetspolitiken samt att fortsätta stödja särskilda jämställdhetsinsatser. Utskottet är också positivt till att regeringen anser att utvecklingen av jämställdhetsintegrering som strategi kommer att vara en av de viktigaste prioriteringarna för jämställdhetspolitiken under mandatperioden. Detta innebär att beslut inom alla politikområden ska präglas av ett jämställdhetsperspektiv. Utskottet ställer sig också bakom regeringens avsikt att sprida lärdomarna från satsningen Jämställdhetsintegrering i myndigheter (JiM) till övriga myndigheter (U2013/377/JÄM) och (U2013/7805/JÄM).

Utskottet noterar med tillfredsställelse att regeringen i regleringsbrevet för budgetåret 2015 till många myndigheter har förtydligat myndigheternas ansvar och roll när det gäller att genomföra jämställdhetspolitiken. Bland annat ska Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige, Diskrimineringsombudsmannen och Arbetsmiljöverket enligt regleringsbrevet redovisa hur de avser att utveckla arbetet med jämställdhetsintegrering under 2015–2018 för att bidra till att nå de jämställdhetspolitiska målen. Av regleringsbrevet till Arbetsgivarverket framgår vidare att myndigheten ska rapportera vad som görs på det statliga avtalsområdet i syfte att bl.a. öka andelen kvinnor på ledande befattningar, minska löneskillnaderna mellan kvinnor och män samt verka för en god arbetsmiljö. Utskottet välkomnar också att regeringen kommer att följa upp de resultat som myndigheterna uppnår och att Sverige kommer att verka för ett jämställdhetsperspektiv inom EU och FN.

Enligt utskottet är bra arbetsmiljö en viktig faktor för att fler människor ska få möjlighet att arbeta längre och utan risker för ohälsa. Arbetsmiljöverket har under 2011–2014 haft ett särskilt uppdrag om förebyggande insatser för kvinnors arbetsmiljö. Utskottet ser positivt på att uppdraget har förlängts och förstärkts under 2015 och 2016 bl.a. genom att Arbetsmiljöverket i regleringsbrevet för budgetåret 2015 har fått i uppdrag att vidareutveckla detta arbete. Statens beredning för medicinsk utvärdering (SBU) har sedan tidigare fått ett flerårigt uppdrag att systematiskt sammanställa kunskap om arbetsmiljöns betydelse för uppkomst av sjukdom. I uppdraget ska särskilt kvinnors arbetsmiljö beaktas. Uppdraget ska slutredovisas senast den 15 mars 2015.

Utskottet vill även hänvisa till Delegationen för jämställdhet i arbetslivet (dir. 2011:80, 2014:71). Delegationen har till uppgift att sammanställa och sprida kunskap om hur jämställdhet i arbetslivet kan främjas och lämna förslag på åtgärder till regeringen. Delegationen har hittills bl.a. anordnat en rad konferenser och seminarier samt gett ett flertal forskare i uppdrag att ta fram forskningsantologier på teman såsom lön, ersättning och karriärvägar, arbetets ramar och innehåll samt den ojämställda arbetsmarknadens konsekvenser. Delegationen har lämnat betänkandena Jämställt arbete? Organisatoriska

ramar och villkor i arbetslivet (SOU 2014:30), Inte bara jämställdhet – Intersektionella perspektiv på hinder och möjligheter i arbetslivet (SOU 2014:34), Ökad medvetenhet men långsam förändring – om kvinnor och män på ledande positioner i svenskt näringsliv (SOU 2014:80) samt Yrke, karriär och lön – kvinnors och mäns olika villkor på den svenska arbetsmarknaden (SOU 2014:81). Delegationen ska slutredovisa sitt uppdrag den 31 maj 2015.

Vidare har betänkandet Män och jämställdhet (SOU 2014:6) presenterats. Utredningens uppdrag var bl.a. att beskriva och analysera mäns livssituation i förhållande till kvinnors, ta fram en översikt över relevant forskning om mäns livssituation och förhållningssätt till jämställdhet och sprida den kunskap som sammanställs samt uppmuntra till dialog om de frågor som berörs i uppdraget. Utredningen, som inte hade i uppdrag att lämna några förslag, landade i flera slutsatser som berör breda samhällsområden, som utbildning, arbete, hälsa och omsorg samt uttag av föräldraförsäkring. Betänkandet har spridits till berörda myndigheter, organisationer, forskare och andra relevanta aktörer.

Utskottet konstaterar mot bakgrund av det ovannämnda att det pågår och planeras omfattande insatser för ett jämställt arbetsliv. Utskottet avstyrker därför motionerna 2014/15:2565 (C) yrkande 7, 2014/15:2600 (C) yrkande 1, 2014/15:2925 (SD) yrkande 10 och 2014/15:734 (S).

Jämställda löner

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. lönekartläggning och handlingsplaner för jämställda löner.

Jämför reservation 3 (KD) och särskilda yttrandena 1 (C), 2 (FP).

Bakgrund

Enligt 3 kap. 10 § diskrimineringslagen (2008:567), nedan DL, ska arbetsgivaren vart tredje år kartlägga och analysera dels bestämmelser och praxis om löner och andra arbetsvillkor som tillämpas hos arbetsgivaren, dels löneskillnader mellan kvinnor och män som utför arbete som är att betrakta som lika eller likvärdigt. Syftet är att upptäcka, åtgärda och förhindra osakliga skillnader i lön och andra anställningsvillkor mellan kvinnor och män.

Enligt 3 kap. 11 § DL ska arbetsgivaren vart tredje år upprätta en handlingsplan för jämställda löner och där redovisa resultatet av kartläggningen och analysen enligt 10 §. I planen ska det anges vilka lönejusteringar och andra åtgärder som behöver vidtas för att uppnå lika lön för arbete som är att betrakta som lika eller likvärdigt. Planen ska innehålla en kostnadsberäkning och en tidsplanering utifrån målsättningen att de lönejusteringar som behövs ska genomföras så snart som möjligt och senast inom tre år. En redovisning och en utvärdering av hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i en efterföljande handlingsplan. Skyldigheten att upprätta en handlingsplan för

jämställda löner gäller inte arbetsgivare som vid det senaste kalenderårsskiftet sysselsatte färre än 25 arbetstagare.

I juni 2013 gjorde riksdagen på förslag av arbetsmarknadsutskottet ett tillkännagivande om lönekartläggningar och handlingsplaner för jämställda löner (bet. 2012/13:AU10, rskr. 2012/13:260). Utskottet ansåg att det behövs lagstiftning som slår fast att lönekartläggningar och handlingsplaner för jämställda löner ska göras varje år. Endast företag med färre än tio arbetstagare ska vara undantagna från skyldigheten att upprätta en handlingsplan för jämställda löner. Regeringen beslutade i september 2013 om tilläggsdirektiv (dir. 2013:86) till Utredningen om aktiva åtgärder för att förebygga diskriminering och främja lika rättigheter och möjligheter (dir. 2012:80). Den särskilda utredaren fick därigenom också i uppdrag att föreslå hur riksdagens tillkännagivande om lönekartläggningar och handlingsplaner för jämställda löner kan genomföras. I juni 2014 överlämnades betänkandet Nya regler om aktiva åtgärder mot diskriminering (SOU 2014:41) till regeringen.

Motionerna

Kristdemokraterna framhåller i motion 2014/15:1902 av Göran Hägglund m.fl. vikten av jämställda löner i offentlig verksamhet (yrkande 1). Enligt partiet ska detta arbete bedrivas i såväl staten och kommunerna som landstingen och regionerna.

Vänsterpartiet anför i motion 2014/15:258 av Ali Esbati m.fl. att alla kollektivavtalsbundna arbetsgivare genomför lönerrevisioner varje år. Det är därför enligt partiet både rimligt och naturligt att också kartläggning, uppföljning och uppdateringar av handlingsplaner för jämställda löner genomförs årligen. Partiet anser därför att regeringen bör lägga fram ett lagförslag om ändrade regler för lönekartläggning och handlingsplaner för jämställda löner (yrkande 4).

Folkpartiet anser i motion 2014/15:1881 av Roger Haddad m.fl. att lönekartläggningar framöver bör göras varje år i stället för vart tredje år. Det är en rimlig slutsats eftersom de ojämsställda lönerna kvarstår medan Sveriges företagare i allmänhet har betydligt lägre administrativa kostnader nu än 2006.

Azadeh Rojhan Gustafsson och Alexandra Völker (båda S) framhåller i motion 2014/15:2820 vikten av att jämställda löner tydligt genomsyrar alla politikområden.

Utskottets ställningstagande

Utskottet beklagar att det fortfarande förekommer löne- och inkomstskillnader mellan kvinnor och män och att skillnaderna i stort sett har varit oförändrade sedan 1990-talet. Utskottet anser att lönekartläggningar och handlingsplaner för jämställda löner är betydelsefulla instrument i det aktiva jämställdhetsarbete som ska bedrivas på arbetsplatserna och att det är viktigt att de eventuella löneskillnader som upptäcks i kartläggningen och analysen kan

åtgärdas snarast möjligt. Genom att uppmärksamma strukturell lönediskriminering kan riktade insatser sättas in för att minska sådana skillnader.

Utskottet vill påminna om tillkännagivandet om årliga lönekartläggningar och handlingsplaner för jämställda löner som riksdagen gjorde för cirka två år sedan (bet. 2012/13:AU10, rskr. 2012/13:260). Tillkännagivandet resulterade i att den då pågående utredningen om aktiva åtgärder m.m. fick i uppdrag att även föreslå hur riksdagens tillkännagivande kunde genomföras. Utredningen har nyligen presenterat sitt förslag i betänkandet Nya regler om aktiva åtgärder mot diskriminering (SOU 2014:41). Betänkandet bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Utskottet uppmärksammar vidare att regeringen i regeringsförklaringen har framhållit att löneskillnaderna mellan kvinnor och män ska minska och att lönekartläggningar därför ska genomföras varje år. Utskottet noterar dessutom att regeringen avser att inom kort återkomma med en proposition om ett systematiskt arbete med aktiva åtgärder mot diskriminering.

Utskottet anser mot bakgrund av vad som anförts att det inte finns skäl för riksdagen att nu föregripa den pågående beredningen i Regeringskansliet. Motionerna 2014/15:1902 (KD) yrkande 1, 2014/15:258 (V) yrkande 4, 2014/15:1881 (FP) och 2014/15:2820 (S) avstyrks därmed.

Jämställd ekonomi

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om jämställd ekonomi.
Jämför reservation 4 (C).

Motionerna

Annika Qarlssoon (C) anför i motion 2014/15:2600 att det behövs en genomgripande utredning som behandlar och belyser statens, näringslivets, samhällets och individens totala kostnader för ojämställdhet relaterade till de mål för jämställdhetspolitiken som riksdagen har antagit (yrkande 11). För att snabbare kunna åstadkomma förändring är det viktigt att frågan får en grundlig belysning ur ett nationalekonomiskt perspektiv.

Ola Johansson och Rickard Nordin (båda C) anser i motion 2014/15:2740 att samtliga beslut bör jämställdhetsprövas och analyseras utifrån hur de gynnar eller missgynnar det underrepresenterade könet (yrkande 1). Motionärerna framhåller vidare att den finansiella sektorn bör utveckla policyer för att motverka särbehandling av företagare utifrån kön (yrkande 4) samt att verkningfulla styrmedel bör utvecklas för att utjämna könsfördelningen i bolagsstyrelser och fördela den ekonomiska makten (yrkande 5).

Utskottets ställningstagande

Utskottet hänvisar till regeringens princip om jämställdhetsintegrering vilken innebär att alla statsråd är ansvariga för jämställdheten inom sina verksamhetsområden. Därmed kan också utvecklingen av jämställdhetspolitiken följas upp i respektive områdes resultatredovisning i budgetpropositionen. Jämställdhetspolitiken redovisas dessutom på en övergripande nivå inom utgiftsområde 13 i den årliga budgetpropositionen. I en särskild bilaga till utgiftsområdet redogörs även för könsfördelningen i statliga myndigheters styrelser och insynsråd m.m. Sedan 2002 följs också ekonomisk jämställdhet mellan kvinnor och män upp i en bilaga till finansplanen.

Utskottet vill i sammanhanget även hänvisa till SCB:s portal för en samlad jämställdhetsstatistik. Portalen ger en bred bild av jämställdhetens tillstånd och utveckling i Sverige. Utskottet noterar att Regeringskansliet har utarbetat ett förslag till uppföljningssystem för jämställdhetspolitiken med utgångspunkt i SCB:s indikatorer. Resultatet av arbetet har redovisats i departementspromemorian Ett uppföljningssystem för jämställdhetspolitiken (Ds 2013:37). Enligt utskottet bidrar ett uppföljningssystem för jämställdhetspolitiken till kontinuitet och struktur för jämställdhetspolitiken. En strategisk och förutsägbar uppföljning ger bättre förutsättningar att ta till vara resultat och erfarenheter från den förda politiken, vilket bidrar till höjd kvalitet och långsiktighet inom politikområdet.

Mot bakgrund av vad som nämnts ovan finner utskottet att det inte i nuläget finns behov av att vidta sådana åtgärder som föreslås i motionerna 2014/15:2600 (C) yrkande 11 och 2014/15:2740 (C) yrkandena 1 och 4–5. Motionerna avstyrks därför.

Kvotering och positiv särbehandling

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om kvotering och positiv särbehandling.

Jämför reservationerna 5 (SD, KD) och 6 (SD).

Motionerna

Kristdemokraterna anser i motion 2014/15:1902 av Göran Hägglund m.fl. att jämställdhet är en fråga om mänskliga fri- och rättigheter, inte om likriktning, tvång och kvotering. Kristdemokraterna framför därför ett krav på nej till kvotering (yrkande 2). Tillsättningar av tjänster och uppdrag ska göras utifrån kompetens och inte utifrån kön, ursprung eller ålder.

Sverigedemokraterna betonar i motion 2014/15:2925 yrkande 2 av Paula Bieler m.fl. att partiet är kritiskt till alla former av kvotering och positiv

särbehandling på grund av kön. Sådan praxis inom ramen för offentlig verksamhet bör enligt Sverigedemokraterna avvecklas.

Utskottets ställningstagande

Det är utskottets uppfattning att en jämn fördelning av makt och inflytande mellan kvinnor och män måste vara en samhällelig målsättning. Jämställdhet handlar också om att ta till vara alla människors kompetens.

Utskottet har tidigare kunnat konstatera att förbudet mot diskriminering i diskrimineringslagen inte syftar till att förhindra åtgärder som främjar jämställdhet mellan kvinnor och män (bet 2013/14:AU4). Positiv särbehandling är därmed möjlig inom olika områden. Utskottet är fortfarande av den uppfattningen att positiv särbehandling inom diskrimineringslagens ramar är en bra ordning och ser inte något skäl till förändring. Utskottet delar den syn som regeringen ger uttryck för, nämligen att kvinnor och män ska ha samma rätt och möjlighet att vara aktiva samhällsmedborgare och att forma villkoren för beslutsfattandet. Utskottet instämmer i att arbetet för att uppnå detta måste genomsyra många politikområden. Att alla människors kompetens tas till vara är också, enligt utskottets uppfattning, en förutsättning för att nå dit.

Mot bakgrund av att män i större utsträckning än kvinnor har chefspositioner och också dominerar i börsbolagens styrelser, välkomnar utskottet att regeringen i sin regeringsförklaring aviserar att om inte andelen kvinnor i de börsnoterade bolagens styrelser är minst 40 procent 2016 kommer den att presentera ett lagförslag om kvotering.

Mot bakgrund av vad som anförts ovan avstyrks motion 2014/15:1902 (KD) yrkande 2 och 2014/15:2925 (SD) yrkande 2.

Medlingsinstitutet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om Medlingsinstitutets uppdrag.

Jämför reservation 7 (V).

Motionen

Vänsterpartiet uppmärksammar i motion 2014/15:258 av Ali Esbati m.fl. att Medlingsinstitutets uppdrag är att bidra till en väl fungerande lönebildning, där den konkurrensutsatta industrin sätter märket för löneökningstakten. Myndigheten ska dessutom verka för jämställda löner. Dessa mål har enligt partiet i praktiken kommit att stå i motsättning till varandra. Vänsterpartiet anser därför att Medlingsinstitutets uppdrag bör förändras så att det tydligt framgår att industrins lönenormering inte ska tolkas så att aktiva insatser för

att minska de strukturella löneskillnaderna i kvinno- och mansdominerade yrken omöjliggörs (yrkande 3).

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis slå fast att parternas ansvar för lönebildningen är en grundpelare i den svenska modellen. Utskottet vill också betona att utgångspunkten i den svenska lönebildningsmodellen, nämligen att den internationellt konkurrensutsatta sektorn ska vara löneledande, i närmare två decennier har bidragit till en varaktig reallönetillväxt. Utskottet välkomnar därför regeringens avsikt att denna positiva utveckling ska fortsätta.

Utskottet anser att Medlingsinstitutet fyller en viktig funktion för att främja ett jämställdhetsperspektiv på lönefrågor. Utskottet är alltså positivt till att regeringen i regleringsbrevet för budgetåret 2015 har gett Medlingsinstitutet i uppdrag att analysera hur de centrala kollektivavtalen har konstruerats för att underlätta de lokala parternas arbete med lönefrågor ur ett jämställdhetsperspektiv. Enligt uppdraget ska Medlingsinstitutet också utifrån den officiella lönestatistiken undersöka om de centrala löneavtalens konstruktion har haft någon effekt för att minska löneskillnaderna mellan kvinnor och män. Dessutom ska Medlingsinstitutet redovisa vilka relativlöneförändringar som har skett för olika yrken mellan 2008 och 2013. I uppdraget ingår vidare att på basis av dessa analyser och redovisningar initiera en diskussion i syfte att främja arbetsmarknadens parter arbete med att minska löneskillnaderna mellan kvinnor och män. Uppdraget ska redovisas senast den 30 september 2015.

I detta sammanhang vill utskottet åter lyfta fram Delegationen för jämställdhet i arbetslivet (dir. 2011:80, 2014:71). Delegationen ska utreda kvinnors och mäns olika villkor i arbetslivet och bl.a. lämna förslag på insatser som kan minska lönegapet mellan kvinnor och män. Delegationen ska redovisa sitt uppdrag senast den 31 maj 2015.

Utskottet anser att Medlingsinstitutets och Delegationen för jämställdhet i arbetslivets respektive uppdrag bör avvaktas och avstyrker därför motion 2014/15:258 (V) yrkande 3.

Jämställdhetsmyndighet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om en jämställdhetsmyndighet.

Jämför särskilt yttrande 3 (V).

Motionen

Vänsterpartiet föreslår i motion 2014/15:258 yrkande 2 av Ali Esbati m.fl. att det tillsätts en utredning som analyserar förutsättningarna för en jämställdhetsmyndighet. För att fokusera på jämställdhet och leverera konkreta resultat vill partiet inrätta en jämställdhetsmyndighet med ansvar och mandat att understödja styrningen av Sverige mot jämställdhetspolitiska mål.

Utskottets ställningstagande

Diskrimineringsombudsmannen (DO) bildades den 1 januari 2009 genom att de fyra dåvarande ombudsmännen mot diskriminering slogs ihop, däribland Jämställdhetsombudsmannen (JämO) som ansvarade för könsdiskriminering. Utskottet vill framhålla att DO:s tillsynsverksamhet är central i arbetet med att motverka och minska all diskriminering i samhället. Därmed har DO en viktig roll vad gäller jämställdhetsarbetet.

Utskottet vill vidare hänvisa till den ovannämnda och pågående utredningen Uppföljning av utvecklingen mot jämställdhet samt jämställdhetspolitikens genomförande och effektivitet (dir. 2014:55). Utredaren har fått i uppdrag att bl.a. analysera utvecklingen av jämställdheten och bedöma effektiviteten i jämställdhetspolitikens genomförande. Om utredaren finner att organisatoriska eller andra strukturella förändringar kan effektivisera stöd, uppföljning och utvärdering av politikens genomförande får utredaren enligt kommittédirektiven lämna förslag till en sådan struktur. Uppdraget ska redovisas senast den 15 augusti 2015.

Utskottet anser att det saknas skäl att föregripa pågående utredningsarbete och avstyrker därför motion 2014/15:258 (V) yrkande 2.

Våld i nära relationer

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om våld i nära relationer.

Jämför reservation 8 (C) samt särskilda yttrandena 4 (SD) och 5 (KD).

Motionerna

Lena Hallengren (S) noterar i motion 2014/15:465 att det på arbetsplatser saknas beredskap för våld i nära relationer på motsvarande sätt som det finns beredskap för missbruk av alkohol eller narkotika. Motionären vill därför att arbetet mot våld i nära relationer görs till en fråga för arbetsplatsen.

Lena Ek och Annika Qarlsson (båda C) anser i motion 2014/15:2324 att det ännu inte arbetas hårt nog för att förebygga mäns våld eller hantera den som slår. Motionärerna betonar därför det förebyggande och rehabiliterande arbetet gällande mäns våld och förespråkar bl.a. att detta arbete ska prioriteras samt att det ska råda nolltolerans mot våld eller hot om våld.

Annika Qarlsson (C) anför vidare i motion 2014/15:2600 att insatser från samhällets sida vad gäller våld mot kvinnor kan och bör utvecklas för att ingen ska utsättas för övergrepp. Motionären betonar att bättre samordning och ett aktivt samarbete mellan ansvariga myndigheter är av stor vikt för detta (yrkande 10).

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis framhålla att våld och andra former av övergrepp mot kvinnor är ett allvarligt hinder för jämställdhet och kvinnors fulla åtnjutande av mänskliga rättigheter. Av statistik från Brottsförebyggande rådet (Brå) framgår att i genomsnitt 17 kvinnor per år mördas i Sverige av sin nuvarande eller f.d. partner och att antalet misshandelsbrott mot kvinnor som är 18 år eller äldre uppgick till 27 100 brott under 2013. Av dessa brott avsåg 17 000 misshandelsbrott som begåtts inomhus av en bekant.

Utskottet är positivt till att regeringen i sitt jämställdhetsarbete prioriterar att förebygga och motverka våld och andra former av övergrepp mot kvinnor. Utskottet vill betona att de nationella insatserna för att bekämpa mäns våld mot kvinnor rör olika politikområden och utförs av flera myndigheter och aktörer. I uppdragen ingår att samordna arbetet med andra myndigheter. Länsstyrelserna har genomfört flera uppdrag som syftat till att stödja och utveckla samordningen av det lokala och regionala arbetet för att motverka bl.a. mäns våld mot kvinnor. Länsstyrelserna har i sina årsredovisningar återrapporterat ett aktivt arbete för att förbättra samordningen. Utskottet ställer sig bakom regeringens avsikt att fortsätta stödja länsstyrelsernas arbete och att detta stöd tydligare inriktas mot förebyggande insatser för att motverka mäns

våld mot kvinnor. Utskottet vill dessutom framhålla vikten av att det förebyggande arbetet bedrivs aktivt även på andra områden, exempelvis genom att det skapas beredskap för våld i nära relationer på arbetsplatser runt om i landet.

Utskottet vill också betona att en utredare har fått i uppdrag att föreslå en samlad nationell strategi för att nå målet om att mäns våld mot kvinnor ska upphöra (dir. 2014:25, 2014:114). Strategin ska bidra till att öka effektiviteten, kvaliteten och långsiktigheten i insatserna på området. Utredaren ska också analysera och bedöma behovet av att inom befintlig myndighetsstruktur samla och sprida kunskap och erfarenheter av arbetet med att bekämpa mäns våld mot kvinnor samt att ge konsultativt stöd till myndigheter och andra relevanta aktörer på området. Uppdraget ska slutredovisas senast den 29 maj 2015. Som en del av utredningens uppdrag ingick även att utvärdera och bedöma de insatser som den dåvarande regeringen genomförde under åren 2010–2014 för att bekämpa mäns våld mot kvinnor. Detta har i oktober 2014 redovisats i delbetänkandet Ett jämställt samhälle fritt från våld – Utvärdering av regeringens satsningar 2010–2014 (SOU 2014:71). Även den nationella samordnaren mot våld i nära relationer lämnade i juni 2014 sitt betänkande Våld i nära relationer – en folkhälsofråga (SOU 2014:49).

Utskottet noterar också att Socialstyrelsen sedan 2012 har i uppdrag att utveckla bedömningsinstrument och stödinsatser för personer utsatta för våld eller andra övergrepp av närstående. Uppdraget ska slutredovisas den 27 mars 2015.

Utskottet delar vidare regeringens uppfattning att det är viktigt att stärka de ideella kvinnojourenas arbete genom att bidra till ökad långsiktighet och bättre planeringsförutsättningar.

Utskottet ställer sig därmed bakom regeringens åtgärder för att förebygga och förhindra våld i nära relationer och anser att pågående utredningar och uppdrag bör avvaktas. Utskottet avstyrker därför motionerna 2014/15:465 (S), 2014/15:2324 (C) och 2014/15:2600 (C) yrkande 10.

Hedersrelaterat våld och förtryck

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om hedersrelaterat våld och förtryck.

Jämför reservationerna 9 (SD) och 10 (FP) samt särskilt yttrande 6 (SD).

Bakgrund

Den 5 mars 2014 beslutade riksdagen, på förslag från arbetsmarknadsutskottet, om ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma med konkreta förslag till långsiktiga och hållbara strukturer för det förebyggande arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck. Arbetsmarknadsutskottet menade att det

måste vara en prioriterad uppgift att se till att sådana strukturer byggs upp i hela landet (bet. 2013/14:AU4, rskr. 2013/14:166).

Motionerna

I motion 2014/15:2871 av Mattias Karlsson m.fl. framhåller Sverigedemokraterna åtgärder som bör vidtas för att bryta upp hederskulturens fäste i Sverige (yrkande 19). Som exempel anger partiet åtgärder mot könssegregerad simundervisning i skolan, mot separata badtider för kvinnor och män i offentliga badhus och mot bärandet av heltäckande slöjor i skolan och på offentliga arbetsplatser.

Folkpartiet uppmärksammar i motion 2014/15:2316 av Jan Björklund m.fl. att den hederskultur som råder i vissa familjer även drabbar unga hbt-personer. Det är därför viktigt att kommunerna har handlingsplaner mot hedersrelaterat våld och förtryck som också har ett hbt-perspektiv (yrkande 11).

Thomas Finnborg (M) anför i motion 2014/15:1829 att regeringen bör överväga mer förebyggande arbete mot förtryck, diskriminering och våld i hederns namn. Motionären anger bl.a. som förslag på åtgärder att information om diskriminering och våld i hederns namn bör öka i skolan och att frågorna bör tas upp inom EU.

Robert Hannah och Maria Weimer (båda FP) anser i motion 2014/15:416 yrkande 2 att det bör tillsättas en utredning om ett nationellt kunskapslyft genom spetsutbildningar och kompetensutveckling inom hedersrelaterat våld och förtryck. Detta bör gälla för sjuksköterskor, kuratorer, psykologer, socionomer, poliser, jurister och lärare så att de på ett bättre sätt kan arbeta med individer som drabbas av hedersrelaterat våld och förtryck.

Utskottets ställningstagande

Hedersrelaterat våld och förtryck drabbar både kvinnor och män, flickor och pojkar. De drabbade lever i ofrihet och rädsla för att utsättas för hot, tvång eller våld av föräldrar, syskon eller andra anhöriga. Barn och unga utgör en särskild riskgrupp, men även homosexuella, bisexuella och transpersoner löper en större risk.

Utskottet välkomnar regeringens avsikt att fortsätta stödja länsstyrelsernas arbete med bl.a. hedersrelaterat våld och förtryck, att det fortsatta stödet tydligare bör inriktas mot förebyggande insatser samt att situationen för unga kvinnor och män uppmärksammas. Utskottet noterar vidare att Länsstyrelsen i Östergötlands län sedan 2013 har i uppdrag att utveckla ett nationellt kompetensteam mot tvångsäktenskap och barnäktenskap samt hedersrelaterat våld. Kompetensteamets uppgift är att bistå berörda myndigheter och organisationer med kunskap och kompetens på området. Uppdraget pågår t.o.m. 2015 (U2014/2666/UC).

Utskottet vill även hänvisa till utredningen som nämns ovan om en samlad nationell strategi för att nå målet om att mäns våld mot kvinnor ska upphöra

(dir. 2014:25, 2014:114). Uppdraget omfattar förutom våld som drabbar kvinnor i nära relationer även våld som utövas mot kvinnor av bekanta eller helt okända män. Utredaren har också i uppdrag att uppmärksamma homosexuellas, bisexuellas och transpersoners utsatthet för våld i nära relationer. Inom ramen för uppdraget ska utredaren dessutom utvärdera de insatser som genomförts i fråga om hedersrelaterat våld och förtryck under föregående mandatperiod samt ge förslag utifrån riksdagens tillkännagivande att regeringen bör återkomma med konkreta förslag till långsiktiga och hållbara strukturer för det förebyggande arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck (bet. 2013/14:AU4, rskr. 2013/14:166). Uppdraget, som ska slutredovisas senast den 29 maj 2015, kommer att ligga till grund för regeringens överväganden.

Mot bakgrund av det som anförts ovan avstyrker utskottet motionerna 2014/15:2871 (SD) yrkande 19, 2014/15:2316 (FP) yrkande 11 och 2014/15:1829 (M) och 2014/15:416 (FP) yrkande 2.

Diskriminering

Bakgrund

Diskrimineringslagen, nedan DL, bygger på principen om icke-diskriminering som är central i internationella regelverk och grundar sig på alla människors lika värde och rättigheter. Diskrimineringslagens ändamål är att motverka diskriminering och på andra sätt främja lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. Lagen är tvingande, vilket innebär att ett avtal som inskränker någons rättigheter eller skyldigheter enligt lagen är utan verkan i den delen. Diskrimineringsombudsmannen, nedan DO, utövar tillsyn över att lagen följs.

Med diskriminering avses enligt 1 kap. 4 § DL direkt diskriminering, indirekt diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier och instruktioner att diskriminera. Sedan den 1 januari 2015 är bristande tillgänglighet också en uttrycklig diskrimineringsgrund enligt bestämmelsen. Diskriminering på grund av bristande tillgänglighet innebär att en person med en funktionsnedsättning missgynnas genom att åtgärder för tillgänglighet inte har vidtagits för att den personen ska komma i en jämförbar situation med personer utan denna funktionsnedsättning. Åtgärderna ska vara skäliga utifrån krav på tillgänglighet i lag och annan författning. Vid denna bedömning ska hänsyn tas till de ekonomiska och praktiska förutsättningarna, varaktigheteten och omfattningen av förhållandet eller kontakten mellan verksamhetsutövaren och den enskilde samt andra omständigheter av betydelse.

Diskrimineringslagen gäller för arbetslivet, utbildningsverksamhet, arbetsmarknadspolitisk verksamhet och arbetsförmedling utan offentligt uppdrag, start eller bedrivande av näringsverksamhet, yrkesbehörighet, medlemskap i vissa organisationer, tillhandahållande av varor, tjänster och bostäder,

anordnande av allmän sammankomst och offentlig tillställning, hälso- och sjukvård, socialtjänsten, socialförsäkringen, arbetslöshetsförsäkringen, statligt studiestöd, värn- och civilplikt och i vissa avseenden för dem som har offentlig anställning.

I 2 kap. 12 c § DL finns vissa undantag från förbudet mot diskriminering i form av bristande tillgänglighet för den som utanför privat- och familjelivet tillhandahåller varor, tjänster eller bostäder till allmänheten. Detta innebär att förbudet inte gäller i fråga om bostäder, för privatpersoner och för företag som vid det senaste kalenderårsskiftet sysselsatte färre än tio arbetstagare. Förbudet gäller inte heller i fråga om tillhandahållande av varor och tjänster där det krävs åtgärder för fastigheter och byggnadsverk som går utöver de krav på tillgänglighet och användbarhet som har ställts i bygglov eller startbesked för den aktuella fastigheten eller byggnadsverket enligt plan- och bygglagen (2010:900).

Den som bryter mot diskrimineringslagen ska enligt 5 kap. 1 § DL betala diskrimineringsersättning för den kränkning som överträdelsen innebär. En arbetsgivare kan också, under vissa förutsättningar, bli ersättningskyldig för den ekonomiska förlust som uppkommit på grund av överträdelsen av diskrimineringslagen. Om det finns särskilda skäl kan båda typerna av ersättning sättas ned helt eller delvis.

Förebyggande arbete mot diskriminering m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om förebyggande arbete mot diskriminering.

Jämför reservationerna 11 (SD), 12 (V) och 13 (FP).

Motionerna

Folkpartiet framhåller i motion 2014/15:2316 av Jan Björklund m.fl. att det är nödvändigt att samtliga diskrimineringsgrunder i diskrimineringslagen omfattas av reglerna för aktiva åtgärder för få en likställd diskrimineringslagstiftning (yrkande 1).

Vänsterpartiet anför i motion 2014/15:141 av Christina Höj Larsen m.fl. att det bör utredas hur antidiskrimineringsbyråer kan upprättas i varje län och hur minst en jurist kan knytas till varje byrå (yrkande 1). Partiet anser också att alla arbetsgivare med fler än tio anställda bör omfattas av skyldigheten att upprätta mångfalds- och likabehandlingsplaner i fråga om samtliga diskrimineringsgrunder (yrkande 4). Diskrimineringslagen ställer krav på att arbetsgivare ska främja lika rättigheter och möjligheter i arbetslivet oavsett kön, etnisk tillhörighet eller religion eller annan trosuppfattning. Enligt partiet finns det också starka skäl för att arbetsgivare bör arbeta förebyggande för att

förhindra diskriminering som har samband med könsidentitet eller könsuttryck, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder.

Jonas Gunnarsson m.fl. (S) noterar i motion 2014/15:2201 bl.a. att EU-kommissionen har lagt fram ett förslag om antidiskrimineringslagstiftning. Motionärerna anser att det är viktigt att Sverige aktivt verkar för att EU antar förslaget samt att detta kompletteras med ett skydd för transpersoner, inom ramen för det aktuella antidiskrimineringsdirektivet (yrkande 3).

I motion 2014/15:1925 av Teres Lindberg (S) betonas att strukturell diskriminering är ett svåråtkomligt problem. Motionären anser att det behövs en nationell strategi för det fortsatta arbetet mot olika former av diskriminering (yrkande 1). Möjligheten att låta lagstiftningen mot diskriminering ta sin utgångspunkt i människors likheter snarare än i olikheter bör också prövas (yrkande 2).

Per Bill och Finn Bengtsson (båda M) föreslår i motion 2014/15:2558 att regeringen ska överväga att inom ramen för gällande diskrimineringslagstiftning göra en översyn av genetisk konstitution som diskrimineringsgrund. Motionärerna anför att om diskriminering inte kan uteslutas finns bl.a. risk för folklig ovilja att delta i tester, vilket kan ge negativa följdverkningar för den medicinska utvecklingen i stort.

I motion 2014/15:2869 anser Paula Bieler (SD) att diskrimineringslagen bör utredas så att rätten att behandlas lika oavsett grupptillhörighet men inte oavsett agerande förtydligas. Enligt motionären är det en allvarlig brist att dagens diskrimineringslagstiftning tolkas på så sätt att personers agerande kan ursäktas med identifiering med en utsatt grupp.

Utskottets ställningstagande

Att skyddas mot diskriminering är en mänsklig rättighet och inte en förhandlingsbar förmån. Enligt FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna är alla människor fria och lika i värde och rättigheter. Utskottet anser att det är självklart att det ska bedrivas ett kontinuerligt arbete med att förebygga diskriminering i alla dess former.

Det skydd mot diskriminering som diskrimineringslagen föreskriver och DO:s tillsyn över bl.a. arbetsgivare är viktiga verktyg i arbetet för att förebygga och förhindra diskriminering. DO informerade vid utskottets sammanträde den 12 februari 2015 bl.a. om den granskning av små arbetsgivare som DO genomförde 2013. Resultatet visar att arbetet med aktiva åtgärder i princip var obefintligt bland de arbetsgivare granskningen omfattade. Utskottet menar att detta är oacceptabelt och anser att ett fortsatt och intensifierat arbete kring aktiva åtgärder är nödvändigt för att komma till rätta med den diskriminering som förekommer. Ytterligare exempel på betydelsefulla åtgärder är de antidiskrimineringsstrategier med sikte på att motverka diskriminering som ett antal statliga myndigheter sedan några år tillbaka arbetar med. Utskottet vill även framhålla att lokala aktörer, såsom

antidiskrimineringsbyråer, spelar en viktig roll när det gäller att uppmärksamma och synliggöra olika former av diskriminering.

När det gäller frågan om aktiva åtgärder uppmärksammar utskottet betänkandet Nya regler om aktiva åtgärder mot diskriminering (SOU 2014:41). I betänkandet lämnas förslag på hur aktiva åtgärder ska utformas och göras tydliga för att bli ett effektivare medel i arbetet med att förebygga diskriminering och uppnå lika rättigheter och möjligheter. Betänkandet bereds för närvarande i Regeringskansliet, och regeringen har aviserat att den avser att lämna en proposition om ett systematiskt arbete med aktiva åtgärder mot diskriminering inom kort. Utskottet anser inte att regeringens arbete med anledning av utredningen bör föregripas utan att den pågående beredningen bör avvaktas.

Utskottet välkomnar vidare att regeringen i januari 2014 tillsatte en utredning om bättre möjligheter att motverka diskriminering. Utredningen har till uppgift att föreslå hur arbetet mot diskriminering kan organiseras och effektiviseras (dir. 2014:10, 2014:79). Syftet med utredningen är att ge förslag som säkerställer goda förutsättningar för personer som utsätts för diskriminering att ta till vara sina rättigheter. Uppdraget ska redovisas senast den 18 december 2015. Utskottet kommer att följa det fortsatta arbetet med stort intresse.

Vad gäller frågan om genetisk konstitution som diskrimineringsgrund har frågan behandlats i exempelvis bet. 2012/13:AU1 (s. 58 f.). Utskottet finner inte skäl att på nytt upprepa vad som angavs där utan hänvisar till den tidigare behandlingen.

Utskottet noterar vidare att en samlad strategi för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck (2013/4750/A/DISK) antogs i januari 2014. Syftet med strategin är att främja hbt-personers lika rättigheter och möjligheter i Sverige. Utskottet anser att strategin är ett viktigt steg i arbetet med att uppnå lika rättigheter för hbt-personer.

Strategin fokuserar på Sverige, men även internationellt har åtgärder vidtagits för att främja hbt-personers rättigheter och för att utöka skyddet mot diskriminering i alla dess former. Som exempel kan nämnas att Sverige på EU-nivå deltar aktivt i förhandlingsarbetet med förslaget till nytt antidiskrimineringsdirektiv. Utskottet förutsätter att regeringen kommer att fortsätta att arbeta aktivt inom EU och i andra internationella forum för att utöka skyddet mot all form av diskriminering.

Utskottet anser sammantaget att det bedrivs ett aktivt och omfattande arbete för att förebygga diskriminering i alla dess former. Det är viktigt att fortsätta arbetet med att skapa en lagstiftning som är så effektiv och heltäckande som möjligt för att lagstiftningen fullt ut ska få genomslag. Utskottet sätter sin tilltro till regeringens arbete på området och anser inte att den typ av åtgärder och insatser som föreslås i motionerna 2014/15:2316 (FP) yrkande 1, 2014/15:141 (V) yrkande 1 och 4, 2014/15:2201 (S) yrkande 3, 2014/15:1925

(S) yrkande 1–2, 2014/15:2558 (M) och 2014/15:2869 (SD) ger skäl till något initiativ från riksdagens sida. Motionerna avstyrks därför.

Bristande tillgänglighet som diskrimineringsgrund

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bristande tillgänglighet som diskrimineringsgrund.

Jämför reservation 14 (V).

Motionerna

Vänsterpartiet framhåller i motion 2014/15:257 av Ali Esbati m.fl. yrkande 1 att den lagstiftning om bristande tillgänglighet som trädde i kraft den 1 januari 2015 är otillfredsställande och behöver förbättras. Förslag till en förbättrad lagstiftning bör snarast tas fram, med en modell för skälighetsbedömning enligt den lagstiftning som föreslås i Bortom fagert tal – om bristande tillgänglighet som diskriminering (Ds 2010:20). Partiet anför också att rekvisitet om att hänsyn ska tas till varaktigheten och omfattningen av förhållandet eller kontakten mellan verksamhetsutövaren och den enskilde bör avskaffas eftersom tolkningen riskerar att bli mycket begränsad (yrkande 4). Vidare vill partiet att rekvisitet om att hänsyn ska tas till ekonomiska förutsättningar avskaffas (yrkande 5). Detta rekvisit riskerar att leda till oacceptabla konsekvenser. Vänsterpartiet anser också att undantaget för företag med färre än tio anställda är olyckligt och innebär att diskriminerings-skyddet i stort sett blir verkningslöst. Undantaget bör därför avskaffas (yrkande 2). Partiet framhåller också att undantaget för privatpersoner är olämpligt av det principiella skälet att en lagstiftning mot diskriminering ska vara restriktiv med på förhand angivna undantag. Därför anser partiet att undantaget för privatpersoner bör avskaffas (yrkande 3). Partiet anför vidare att undantaget för tillhandahållande av bostäder bör avskaffas (yrkande 6). Enligt partiet är det olyckligt att den som tillhandahåller en bostad till allmänheten helt undantas från diskrimineringsförbudet. Partiet uppmärksammar även att det i diskrimineringslagstiftningen inte infördes ett andrahandsansvar för den som hindrar åtgärder mot bristande tillgänglighet, vilket föreslogs i den bakomliggande utredningen (Ds 2010:20). Partiet delar Lagrådets bedömning att om inte antingen den verksamhetsansvarige får ett ansvar för att åtgärder vidtas oavsett om fastighetsägaren ger sitt samtycke, eller ett särskilt ansvar läggs på fastighetsägaren, kan följderna för tillgängligheten bli oacceptabla. Partiet anser därför att ett andrahandsansvar för den som hindrar åtgärder mot bristande tillgänglighet bör införas (yrkande 7).

Roza Güclü Hedin m.fl. (S) hänvisar i motion 2014/15:1173 till proposition 1999/2000:79 Från patient till medborgare – en nationell handlingsplan för

handikappolitiken. I propositionen fastställdes målet att Sverige skulle vara tillgängligt för alla 2010. Motionärerna menar att det är viktigt att de fastställda målen uppnås och att regeringen därför bör se över möjligheten att utveckla tillgänglighetsarbetet.

Niclas Malmberg och Annika Hirvonen (båda MP) framhåller i motion 2014/15:1979 vikten av att undanröja undantagen i diskrimineringslagen vad gäller diskriminering mot personer med funktionsnedsättning.

I motion 2014/15:526 framhåller Catharina Bråkenhielm (S) att diskrimineringslagen även måste omfatta personer med ledarhund eller assistanshund i offentliga miljöer. Liknande resonemang förs också av Pia Hallström (M) i motion 2014/15:1892.

Annika Eclund (KD) anför i motion 2014/15:2991 yrkande 2 vikten av att diskrimineringslagstiftningen kontinuerligt följs upp bl.a. vad gäller bristande tillgänglighet som diskrimineringsgrund.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att delaktighet i samhällslivet för personer med funktionsnedsättning är en grundläggande mänsklig rättighet. Tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning är en förutsättning för att uppnå delaktighet och jämlikhet i samhället. Ett sådant synsätt är även i linje med vad som kommer till uttryck i flera internationella konventioner som Sverige har tillträtt.

Diskriminering förekommer dessvärre fortfarande inom olika samhällsområden, och arbetet med att skapa bättre förutsättningar för de som utsatts för diskriminering att ta till vara sina rättigheter behöver därför fortsätta. Utskottet delar därmed regeringens bedömning om behovet av att ytterligare stärka diskrimineringslagstiftningen får att nå målet om ett samhälle fritt från diskriminering.

Utskottet är i och för sig positivt till den lagändring som trädde i kraft den 1 januari 2015 innebärande att bristande tillgänglighet numera är en uttrycklig diskrimineringsgrund i diskrimineringslagen. Lagändringen har sin upprinnelse i ett tillkännagivande från 2012 på förslag från arbetsmarknadsutskottet, enligt vilket regeringen skyndsamt skulle återkomma till riksdagen med ett lagförslag om bristande tillgänglighet som en form av diskriminering. Utskottet kan dock konstatera att lagändringen om bristande tillgänglighet är omgärdad av en rad undantag. Detta är också något som DO påpekade vid sitt besök i arbetsmarknadsutskottet den 12 februari 2015.

Utskottet välkomnar därför regeringens avsikt att utreda hur diskrimineringslagens skydd mot bristande tillgänglighet kan stärkas ytterligare.

Mot bakgrund av att regeringen avser att initiera ett arbete kring ett stärkt skydd vad gäller bristande tillgänglighet som diskrimineringsgrund anser utskottet inte att det nu finns skäl till något initiativ från riksdagen. Motionerna

2014/15:257 (V) yrkande 1–7, 2014/15:1173 (S), 2014/15:1979 (MP) och 2014/15:2991 (KD) yrkande 2 avstyrks därmed.

Avslutningsvis vill utskottet vad gäller frågan om assistans- och ledarhundar hänvisa till tidigare behandling (senast i bet. 2013/14:AU8 s. 32). Utskottet avstyrker därmed motionerna 2014/15:526 (S) och 2014/15:1892 (M).

Diskriminering i arbetslivet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om diskriminering i arbetslivet. Jämför reservationerna 15 (SD) och 16 (V).

Motionerna

Vänsterpartiet anför i motion 2014/15:141 av Christina Høj Larsen m.fl. att regeringen i regleringsbrevet till DO bör ge myndigheten i uppdrag att utveckla verktyg för kritiska analyser av rekryteringsprocesser och bidra till att detta tillämpas på de tio största myndigheterna (yrkande 3). För att motverka diskriminering vid rekryteringar anser partiet att det är angeläget att i förväg bestämma vilka kvalifikationer som är viktiga och att sedan bedöma kandidaterna utifrån dessa kriterier.

Mattias Jonsson och Gunilla Karlsson (båda S) anser i motion 2014/15:2651 att arbetsgivare och arbetstagare bör åläggas att arbeta med aktiva åtgärder gällande diskrimineringsgrunden sexuell läggning i arbetslivet för att aktivt motverka fördomar på arbetsplatsen.

Julia Kronlid (SD) föreslår i motion 2014/15:2489 att en utredning bör tillsättas för att motverka diskriminering på arbetsmarknaden på grund av föräldraledighet och familjebildning (yrkande 3).

Stefan Nilsson (MP) anför i motion 2014/15:1677 att det behövs en lagstiftning mot diskriminering av arbetstagare som ger omsorg till anhöriga.

Utskottets ställningstagande

En utgångspunkt för utskottet är att förhållandena i arbetslivet påverkar människors hela livssituation. Därför är det viktigt att främja ett långsiktigt hållbart arbetsliv, så att människor som kan arbeta får möjlighet att göra det efter sina egna förutsättningar. Människor ska kunna vistas i en god arbetsmiljö med arbetsvillkor som möjliggör detta. I insatserna för att förbättra arbetsmiljön ingår också åtgärder för att förhindra att arbetstagare utsätts för diskriminering och kränkningar. Genom införandet av diskrimineringslagen fick Sverige en effektiv och heltäckande lagstiftning som är en nödvändig förutsättning för att uppnå målet om ett arbetsliv fritt från diskriminering.

Utskottet vill framhålla att det är viktigt att rekrytering av kompetent arbetskraft är tillförlitlig för att främja lika rättigheter i samhället och skapa utrymme för välfärd i Sverige. Diskriminering, oavsett grund, motverkar att en sådan målsättning uppfylls. Det är viktigt att dessa frågor ständigt beaktas vid rekryteringsprocesser och blir föremål för en kritisk diskussion. DO har vid utskottets sammanträde den 12 februari 2015 informerat bl.a. om myndighetens arbete vad gäller rekryteringsprocessen. Utskottet välkomnar att myndigheten prioriterar detta arbete och förutsätter att det kommer att fortsätta framöver.

För att gynna jämställdheten och motverka diskriminering anser utskottet vidare att det är viktigt med en arbetsmarknad som främjar allas lika rättigheter och skapar goda förutsättningar för både kvinnor och mäns deltagande. Utskottet anser också att det är viktigt att gällande regelverk underlättar kvinnors och mäns möjlighet att kombinera ett arbetsliv med familjebildning. Utskottet framhåller dels den pågående utredningen om hur arbetet mot diskriminering kan organiseras och effektiviseras (dir. 2014:10, 2014:79), dels betänkandet Nya regler om aktiva åtgärder mot diskriminering (SOU 2014:41) som har redogjorts för ovan.

Med det ovan anförda avstyrker utskottet motionerna 2014/15:2651 (S), 2014/15:2489 (SD) yrkande 3 och 2014/15:1677 (MP) samt 2014/15:141 (V) yrkande 3.

Diskriminering på grund av ålder

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om diskriminering på grund av ålder.

Jämför reservation 17 (FP).

Motionerna

Cecilia Widegren m.fl. (M) anför i motion 2014/15:2662 att bestämmelsen i diskrimineringslagen som rör åldersdiskriminering bör utvärderas för att utreda om reglerna behöver skärpas ytterligare (yrkande 2). Motionärerna vill också få till stånd en kartläggning över hur kommuner och landsting arbetar mot åldersdiskriminering i de egna verksamheterna (yrkande 3). Likalydande yrkanden om åldersdiskriminering framförs också i motionerna 2014/15:2349 av Finn Bengtsson (M) och 2014/15:781 av Barbro Westerholm (FP).

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att skyddet mot åldersdiskriminering är ett uttryck för ett samhälle som slår vakt om alla människors lika värde och som ger alla möjlighet att utvecklas utifrån sina individuella egenskaper, förutsättningar

och förmåga. På så sätt bemöts den enskilde utifrån sina särskilda förutsättningar och behov och inte utifrån sin ålder.

Den 1 januari 2013 förstärktes skyddet mot åldersdiskriminering genom en ändring i diskrimineringslagen. Lagändringen innebar att skyddet mot diskriminering på grund av ålder kom att omfatta fler samhällsområden (prop. 2011/12:159, bet. 2012/13:AU3, rskr. 2012/13:21). Detta var enligt utskottets mening en välkommen och behövlig lagändring.

Utskottet kan konstatera att lagändringen angående åldersdiskriminering ännu inte har varit i kraft under tillräckligt lång tid för att resultera i en verkningsfull utvärdering, men vill betona vikten av att följa upp om den nya regleringen får den effekt som var lagstiftarens intention. Utskottet noterar att ålder som diskrimineringsgrund nu har börjat prövas av rättstillämpande myndigheter och kommer med stort intresse att följa hur praxis utvecklas.

Utskottet konstaterar vidare att det pågår ett ständigt arbete för att säkerställa diskrimineringslagens effektivitet. Som exempel kan återigen nämnas att regeringen har uttalat behov av att ytterligare stärka diskrimineringslagstiftningen och den pågående och tidigare nämnda utredningen om hur arbetet mot diskriminering kan organiseras och effektiviseras (dir. 2014:10, 2014:79).

Mot bakgrund av det anförda avstyrker utskottet motionerna 2014/15:2662 (M) yrkande 2–3, 2014/15:2349 (M) och 2014/15:781 (FP).

Diskrimineringsersättning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om diskrimineringsersättning.
Jämför reservation 18 (V).

Motionerna

Vänsterpartiet anför i motion 2014/15:141 av Christina Høj Larsen m.fl. att regeringen bör återkomma med förslag om att införa ett förbud mot instruktioner att diskriminera, om att se över nivån på skadestånden i diskrimineringsmål samt om att ge arbetssökande som diskrimineras rätt till skadestånd (yrkande 2). Partiet menar att på så vis kan fler fall av diskriminering leda till åtal och fällande domar framöver.

I motion 2014/15:2865 noterar Fredrik Schulte (M) att den svenska skadeståndsrätten har tvingats till förändring till följd av anpassningar till EU-rätten, vilket har inneburit att skadestånd i diskrimineringsmål har kommit att uppgå till jämförelsevis höga belopp. Enligt motionären bör de oproportionerligt höga skadeståndsbeloppen i diskrimineringsmål ses över (yrkande 2).

Utskottets ställningstagande

Som utskottet har framhållit är en effektiv och heltäckande diskrimineringslagstiftning av stor vikt. Den ovannämnda utredningen om bättre möjligheter att motverka diskriminering (dir. 2014:10, 2014:79) ska bl.a. ge förslag som säkerställer goda förutsättningar för personer som utsätts för diskriminering att ta till vara sina rättigheter. Utskottet anser att resultatet av utredningen bör avvaktas och att det därför inte nu finns skäl att initiera något initiativ från riksdagen vad gäller diskrimineringsersättning.

Rätt till skadestånd för arbetssökande som diskriminerats, vilket Vänsterpartiet lyfter fram, regleras i 2 kap. 1 § första stycket andra punkten diskrimineringslagen. Av bestämmelsen framgår att arbetssökande skyddas av förbudet mot diskriminering i arbetslivet. Om en arbetsgivare bryter mot förbudet i samband med ett anställningsförfarande kan en arbetssökande tilldömas diskrimineringsersättning som kompensation för kränkningen. Utskottet anser att detta är en väl avvägd ordning.

Mot bakgrund av det anförda avstyrker utskottet motionerna 2014/15:141 (V) yrkande 2 och 2014/15:2865 (M) yrkande 2.

Övriga åtgärder mot diskriminering

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. att avskaffa instegsjobben.

Jämför reservation 19 (SD).

Motionerna

Sverigedemokraterna anför i motion 2015/15:2812 av Mattias Karlsson m.fl. att instegsjobben bör avskaffas (yrkande 24). Enligt partiet förekommer etnisk diskriminering på arbetsmarknaden i dag primärt genom instegsjobben eftersom svenska medborgare diskrimineras då en arbetsgivare som anställer nyanlända invandrare får upp till 80 procent av den totala lönekostnaden finansierad av skattebetalarna.

Paula Bieler och David Lång (båda SD) anser i motion 2014/15:2606 att en utredning bör tillsättas med uppdraget att kartlägga svenskfientlighetens utbredning och karaktär samt att föreslå åtgärder i syfte att motverka svenskfientligheten (yrkande 1). Motionärerna anser även att de lagtexter som medger negativ särbehandling av infödda svenskar bör ses över och ändras (yrkande 2). Vidare föreslås att statligt stöd till antirasistiska organisationer endast ges till sådana organisationer som också förbinder sig att motverka svenskfientlighet (yrkande 3).

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill betona att Sverige ska vara ett tolerant och humant samhälle som präglas av respekt för individens mänskliga fri- och rättigheter. Arbetet för att förebygga och motverka främlingsfientlighet och rasism behöver ytterligare intensifieras. Det ökade engagemanget i Sverige mot främlingsfientligheten behöver tas till vara.

Arbetsmarknadsåtgärder utgår från den faktiska situationen på arbetsmarknaden där vissa grupper är i behov av specifikt stöd. Ett inestegsjobb innebär en subventionerad anställning som ska vara kopplad till svenska för invandrare (sfi) med avsikt att kombinera teori med den praktiska språkträning ett arbete innebär. Att en person med svenska som modersmål skulle vara i behov av utbildning i svenska för invandrare är inte troligt. Det finns olika subventionerade anställningsformer som är kopplade till ålder, längden på arbetslösheten eller nedsatt arbetsförmåga. Exempelvis finns särskilt anställningsstöd som innebär att arbetsgivaren får 85 procent av den totala lönekostnaden betald via Arbetsförmedlingen. Åtgärden är inte kopplad till sfi.

Utskottet delar inte Sverigedemokraternas syn eller förslag till åtgärder som framförs i motionerna 2014/15:2812 (SD) yrkande 24 och 2014/15:2606 (SD) yrkande 1–3. Motionerna avstyrks därför.

Reservationer

1. Jämställdhet i arbetslivet, punkt 1 (SD)

av Sven-Olof Sällström (SD) och Paula Bieler (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2014/15:2925 av Paula Bieler m.fl. (SD) yrkande 10, bifaller delvis motionerna 2014/15:2565 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 7 och 2014/15:2600 av Annika Qarllsson (C) yrkande 1 och avslår motion 2014/15:734 av Jasenko Omanovic och Susanne Eberstein (S).

Ställningstagande

Vi Sverigedemokrater anser inte nödvändigtvis att det är problematiskt att kvinnor och män gör olika livs- och yrkesval, förutsatt att det är fria val och att det finns utrymme för enskilda att bryta mot normen.

Vi ser det således inte som ett problem att det är fler kvinnor än män som väljer att arbeta inom offentlig sektor. Däremot är det ett stort problem att arbetsvillkoren, arbetsmiljön och löneutvecklingen inte är bra inom den offentliga sektorn och att detta drabbar många kvinnor och en del män. Den viktigaste åtgärden för att komma till rätta med stress, arbetsskador och andra uttryck för dålig arbetsmiljö är enligt vår mening en kraftig personalförstärkning, i synnerhet inom vården och omsorgen. Vidare anser vi att valfrihet i välfärden har en positiv effekt på kvinnodominerade branscher och att en sådan valfrihet därför bör erbjudas även framöver.

Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

2. Jämställdhet i arbetslivet, punkt 1 (C)

av Annika Qarllsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2014/15:2565 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 7 och 2014/15:2600 av Annika Qarllsson (C) yrkande 1 och avslår motionerna 2014/15:734 av Jasenko Omanovic och Susanne Eberstein (S) och 2014/15:2925 av Paula Bieler m.fl. (SD) yrkande 10.

Ställningstagande

Centerpartiet vill att människor, oavsett ålder eller var man bor i landet, ska ha större självbestämmanderätt. Ökade valmöjligheter stärker människors egenmakt och gör att det går att välja bort de utövare som uppvisar brister eller otillräcklig kvalitet i sin verksamhet. I takt med att den offentliga sektorn öppnas upp för privata aktörer har det blivit möjligt för anställda inom kvinnodominerade sektorer att välja bland en mångfald av arbetsgivare. Det innebär ökad konkurrens om arbetskraft, vilket ger vårdpersonal och andra offentligt anställda möjlighet till högre lön och förbättrad arbetsmiljö. Möjligheten att välja arbetsgivare har resulterat i lägre sjuktal, bättre trivsel och ökat inflytande.

För Centerpartiet är det självklart att kvinnor ska ha samma möjlighet till utveckling, frihet och självbestämmande som män. Arbetet för kvinnors rättigheter måste bedrivas på bred front. Det är viktigt att det fortsatta reformarbetet tar avstamp i liberala och frihetliga lösningar som respekterar människans självbestämmande, valfrihet och frihet.

Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

3. Jämställda löner, punkt 2 (KD)

av Désirée Pethrus (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2014/15:1902 av Göran Hägglund m.fl. (KD) yrkande 1 och avslår motionerna 2014/15:258 av Ali Esbati m.fl. (V) yrkande 4, 2014/15:1881 av Roger Haddad m.fl. (FP) och 2014/15:2820 av Azadeh Rojhan Gustafsson och Alexandra Völker (S).

Ställningstagande

Kristdemokraterna är ett parti för jämställdhet mellan kvinnor och män. Vi anser att samhället inte är jämställt i dagsläget. Kvinnor tjänar fortfarande mindre än män och når inte i samma utsträckning toppjobben och styrelserummen. Kristdemokraterna vill se till att offentliga verksamheter har jämställda löner. Det arbetet ska bedrivas i såväl staten och kommunerna som landstingen och regionerna.

Vad som nu har anförts bör riksdagen ge regeringen till känna.

4. Jämställd ekonomi, punkt 3 (C)

av Annika Qarlsso (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:2600 av Annika Qarlsso (C) yrkande 11 och
avslår motion

2014/15:2740 av Ola Johansson och Rickard Nordin (C) yrkandena 1, 4 och 5.

Ställningstagande

Ojämställdhet finns i alla delar av samhället. De kostnader och den outnyttjade potential som är relaterade till ojämställdheten är inte belagda. Bara för ett av riksdagens och regeringens fyra jämställdhetsmål finns det beräkningar på kostnader.

Kostnaderna för ett jämställt samhälle är alltså fortfarande i stort sett outredda. För att snabbare kunna åstadkomma förändringar är det viktigt att frågan får en grundlig belysning ur ett nationalekonomiskt perspektiv.

Politiken behöver oberoende siffror på vad ojämställdheten kostar för staten, samhället och individen. En sådan rapport ger underlag för att visa att det även kan vara ekonomiskt motiverat att göra något åt ojämställdheten. Regeringen bör därför genomföra en genomgripande utredning som behandlar och belyser de totala kostnaderna för bristande jämställdhet. Utredningen bör relateras till de mål för jämställdhetspolitiken som riksdagen antagit.

Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

5. Kvotering, punkt 4 (SD, KD)

av Sven-Olof Sällström (SD), Paula Bieler (SD) och Désirée Pethrus (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2014/15:1902 av Göran Hägglund m.fl. (KD) yrkande 2.

Ställningstagande

Vi anser att människor är unika, vilket innebär att varje människa gör olika val i livet. Dessa val måste respekteras, och det är särskilt viktigt att slå vakt om olikheter. Vi anser att jämställdhet är en fråga om mänskliga fri- och rättigheter, inte om likriktning, tvång och kvotering. För oss är ett jämställt samhälle detsamma som att alla ska ha lika förutsättningar, att undanröja hinder för att kunna göra fria val, att respekteras för sina livsval och att diskriminering inte ska förekomma på något område. Tillsättningar av tjänster och uppdrag ska enligt oss göras utifrån kompetens och inte utifrån kön, ursprung eller ålder. Därför har vi ett krav på nej till kvotering.

Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

6. Positiv särbehandling, punkt 5 (SD)

av Sven-Olof Sällström (SD) och Paula Bieler (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2014/15:2925 av Paula Bieler m.fl. (SD) yrkande 2.

Ställningstagande

Vi Sverigedemokrater ställer oss kritiska till alla former av kvotering och positiv särbehandling på grund av kön. Vi anser att all sådan praxis inom ramen för offentlig verksamhet bör avvecklas. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

7. Medlingsinstitutet, punkt 6 (V)

av Ali Esbati (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2014/15:258 av Ali Esbati m.fl. (V) yrkande 3.

Ställningstagande

Medlingsinstitutets uppdrag är att bidra till en väl fungerande lönebildning. En utgångspunkt är att den konkurrensutsatta industrin sätter märket för löneökningstakten. Men myndigheten ska också verka för jämställda löner. Det är uppenbart att Medlingsinstitutets praxis har kommit att stå i vägen för det sistnämnda målet. Det blev tydligt i samband med avtalsrörelsen 2012 då Medlingsinstitutet tidigt slog fast att myndigheten inte skulle medverka till några avtal som översteg den löneökning på 2,6 procent som industriavtalet gav. Det var en tydlig signal till arbetsgivarna att de inte ens behövde förhandla om de jämställdhetsåtgärder som bl.a. Handels och Kommunal hade begärt. Medlingsinstitutets tolkning av uppdraget försvårar i praktiken kraftigt för fackförbunden att prioritera strukturell utjämning av löneskillnader mellan mans- och kvinnodominerade yrken. Att regeringen har gett Medlingsinstitutet ett uppdrag att analysera de centrala kollektivavtalens konstruktion utifrån ett jämställdhetsperspektiv är positivt. Men utan att tolkningen av vad som är en väl fungerande lönebildning diskuteras och problematiseras ur ett strukturellt jämställdhetsperspektiv, finns en uppenbar risk att detta inte blir mer än ett slag i luften. Vänsterpartiet anser att Medlingsinstitutets uppdrag behöver förändras så att det tydligt framgår att industrins lönenormering inte ska tolkas så att aktiva insatser för att minska de strukturella löneskillnaderna mellan mans- och kvinnodominerade yrken omöjliggörs.

Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

8. Våld i nära relationer, punkt 8 (C)

av Annika Carlsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2014/15:2324 av Lena Ek och Annika Qarlsson (C) och 2014/15:2600 av Annika Qarlsson (C) yrkande 10 och avslår motion 2014/15:465 av Lena Hallengren (S).

Ställningstagande

Mäns fysiska, sexuella och psykiska våld mot kvinnor utgör ett allvarligt hinder för jämställdhet och kvinnors fulla åtnjutande av sina mänskliga rättigheter. Detta är ett av våra största samhällsproblem.

Ett paradigmskifte måste äga rum för att förhindra att män slår samt förebygga att pojkar och unga män inte börjar slå. Resurser bör sättas in tidigare och en omedelbar nolltolerans gälla för våld och hot om våld. Det arbetas ännu inte hårt nog för att förebygga våld, eller hantera den som slår. Exempel på åtgärder som bör vidtas för att få slut på våldet är att prioritera behandlingsforskning inom området relationsvåld och utarbeta riktlinjer för behandling. Vidare bör arbetet med unga killar stärkas för att bryta kopplingen mellan normer för manlighet och våldsutövande. Även samordningen mellan ansvariga myndigheter, såsom länsstyrelser, Migrationsverket, polisen, kommuner, landsting och kvinnojourer bör utvecklas och förbättras för att ingen ska utsättas för övergrepp.

Vad som nu har anförts bör riksdagen ge regeringen till känna.

9. Hedersrelaterat våld och förtryck, punkt 9 (SD)

av Sven-Olof Sällström (SD) och Paula Bieler (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2014/15:2871 av Mattias Karlsson m.fl. (SD) yrkande 19 och avslår motionerna 2014/15:416 av Robert Hannah och Maria Weimer (FP) yrkande 2, 2014/15:1829 av Thomas Finnborg (M) och 2014/15:2316 av Jan Björklund m.fl. (FP) yrkande 11.

Ställningstagande

Sverigedemokraternas uppfattning är att den omfattande invandringen till Sverige under de senaste decennierna har bildat en mångkultur som tyvärr kan vara en källa till kvinnovåld och annan allvarlig brottslighet.

För att motverka hedersvåldet och annat kulturellt motiverat kvinnovåld måste samhället bli bättre på att markera skarpt mot det. Exempel på åtgärder vi vill vidta för att bryta upp hederskulturens strukturer är att markera mot könssegregerad simundervisning i skolan, mot separata badtider för kvinnor och män i offentliga badhus, mot bärandet av heltäckande slöjor i skolan och på offentliga arbetsplatser samt andra fenomen som grundar sig på normen att det är kvinnors ansvar att genom sitt beteende och sin klädsel stävja främmande mäns begär.

Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

10. Hedersrelaterat våld och förtryck, punkt 9 (FP)

av Roger Haddad (FP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:2316 av Jan Björklund m.fl. (FP) yrkande 11 och avslår motionerna

2014/15:416 av Robert Hannah och Maria Weimer (FP) yrkande 2,

2014/15:1829 av Thomas Finnborg (M) och

2014/15:2871 av Mattias Karlsson m.fl. (SD) yrkande 19.

Ställningstagande

Rättigheterna för homosexuella, bisexuella och transpersoner (hbt-personer) har successivt stärkts under de senaste decennierna. Trots dessa framsteg återstår mycket att göra. Hbt-personer i Sverige utsätts fortfarande för våld, diskriminering, fördomar och andra kränkningar enbart på grund av sin kärlek eller sin könsidentitet. Förtryck och fördomar leder också till marginalisering och ohälsa. Hbt-personer som grupp har en sämre psykisk hälsa än befolkningen i stort.

Den hederskultur som råder i vissa familjer drabbar också hbt-personer. De kan utsättas för förtryck, vilket kan bli direkt ödesdigert. Folkpartiet anser därför att en rad insatser behöver göras för att förbättra hbt-personers situation. Exempel på sådana insatser är att kommunerna har handlingsplaner mot hedersrelaterat våld och förtryck som också har ett hbt-perspektiv.

Vad som nu har anförts bör riksdagen ge regeringen till känna.

11. Förebyggande arbete mot diskriminering m.m., punkt 10 (SD)

av Sven-Olof Sällström (SD) och Paula Bieler (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:2869 av Paula Bieler (SD) och

avslår motionerna

2014/15:141 av Christina Høj Larsen m.fl. (V) yrkandena 1 och 4,

2014/15:1925 av Teres Lindberg (S) yrkandena 1 och 2,

2014/15:2201 av Jonas Gunnarsson m.fl. (S) yrkande 3,

2014/15:2316 av Jan Björklund m.fl. (FP) yrkande 1 och

2014/15:2558 av Per Bill och Finn Bengtsson (M).

Ställningstagande

De senaste åren har ett antal fall uppmärksammats där personer har fått ersättning för att de med hänvisning till sin religion vägrat att skaka hand med personer av motsatt kön. Gemensamt för dessa fall är att de ställt den positiva rätten att agera i enlighet med religion högre än den negativa rättigheten att slippa utsättas för diskriminerande behandling till följd av könstillhörighet.

Oavsett vilken diskrimineringsgrund som anges bör negativ rätt alltid gå före positiv. Den oinskränkta rätten att behandlas lika oavsett grupptillhörighet ska gälla. Däremot kan och bör personers agerande leda till reaktioner och att bemötande påverkas. Att dagens diskrimineringslagstiftning tolkas på så sätt att personers agerande kan ursäktas med identifiering med en utsatt grupp är en allvarlig brist. Lagstiftningen kan och bör skydda rätten att vara den du är, men inte att agera utan konsekvenser. Än mer allvarligt blir det när agerandet i sig är diskriminerande.

Med anledning av det anförda bör det utredas hur diskrimineringslagen kan förtydligas så att den skyddar negativa rättigheter men ger utrymme för reaktioner på agerande oaktat koppling till diskrimineringsgrund. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

12. Förebyggande arbete mot diskriminering m.m., punkt 10 (V)

av Ali Esbati (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:141 av Christina Höj Larsen m.fl. (V) yrkandena 1 och 4 samt avslår motionerna

2014/15:1925 av Teres Lindberg (S) yrkandena 1 och 2,

2014/15:2201 av Jonas Gunnarsson m.fl. (S) yrkande 3,

2014/15:2316 av Jan Björklund m.fl. (FP) yrkande 1,

2014/15:2558 av Per Bill och Finn Bengtsson (M) och

2014/15:2869 av Paula Bieler (SD).

Ställningstagande

Diskriminering är ett stort samhällsproblem som hindrar människor från att bli delaktiga fullt ut i samhället. För att komma till rätta med diskrimineringen krävs ett systematiskt och långsiktigt arbete.

I dag är det alldeles för svårt för den som blir diskriminerad att få upprättelse. Därför anser vi i Vänsterpartiet att det bör finnas minst en antidiskrimineringsbyrå i varje län med de befogenheter och den juridiska kompetens som krävs för att kunna driva diskrimineringsfall. I praktiken innebär det att varje antidiskrimineringsbyrå måste ha minst en kvalificerad jurist anställd. Vänsterpartiet anser att en bra lösning vore att via diskrimineringsombudsmannen (DO) knyta en kvalificerad jurist till varje antidiskrimineringsbyrå i landet. Dessa blir därmed en del av myndigheten DO. Regeringen bör utreda på vilket sätt antidiskrimineringsbyråer kan upprättas i varje län och hur minst en jurist kan knytas till varje byrå.

Vi anser vidare att det finns starka skäl för att arbetsgivare bör arbeta förebyggande för att förhindra diskriminering som har samband med könsidentitet eller könsuttryck, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder. Alla arbetsgivare med fler än tio anställda bör därför omfattas av skyldigheten att upprätta likabehandlings- och mångfaldsplaner gällande samtliga diskrimineringsgrunder.

Vad som nu anförts bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

13. Förebyggande arbete mot diskriminering m.m., punkt 10 (FP)

av Roger Haddad (FP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2014/15:2316 av Jan Björklund m.fl. (FP) yrkande 1 och avslår motionerna 2014/15:141 av Christina Høj Larsen m.fl. (V) yrkandena 1 och 4, 2014/15:1925 av Teres Lindberg (S) yrkandena 1 och 2, 2014/15:2201 av Jonas Gunnarsson m.fl. (S) yrkande 3, 2014/15:2558 av Per Bill och Finn Bengtsson (M) och 2014/15:2869 av Paula Bieler (SD).

Ställningstagande

I betänkandet Nya regler om aktiva åtgärder mot diskriminering (SOU 2014:41) föreslås bl.a. att arbetet med aktiva åtgärder enligt diskrimineringslagen ska utvidgas till att omfatta samtliga sju diskrimineringsgrunder. Därmed jämställs alla diskrimineringsgrunder vad gäller kravet på aktiva åtgärder inom exempelvis arbetslivet. I dagsläget är reglerna olika vilket vi i Folkpartiet tycker är olyckligt. Vi anser det nödvändigt att diskrimineringslagens alla diskrimineringsgrunder ska omfattas av reglerna om aktiva åtgärder. Vad som nu har anförts om likställd diskrimineringslagstiftning bör riksdagen ge regeringen till känna.

14. Bristande tillgänglighet som diskrimineringsgrund, punkt 11 (V)

av Ali Esbati (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2014/15:257 av Ali Esbati m.fl. (V) yrkandena 1–7 och avslår motionerna 2014/15:526 av Catharina Bråkenhielm (S), 2014/15:1173 av Roza Güclü Hedin m.fl. (S), 2014/15:1892 av Pia Hallström (M), 2014/15:1979 av Niclas Malmberg och Annika Hirvonen (MP) och 2014/15:2991 av Annika Eclund (KD) yrkande 2.

Ställningstagande

Vänsterpartiet anser att det nya diskrimineringsförbudet gällande bristande tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning är ett steg framåt i frågan

om mänskliga rättigheter och icke-diskriminering. Det är principiellt viktigt att bristande tillgänglighet fastslås som en form av diskriminering.

Tyvärr kan vi konstatera att den nya lagstiftningen riskerar att ha förhållandevis små effekter på tillgängligheten. Det krävs en tydlig lagstiftning när det gäller bristande tillgänglighet som diskriminering. Vänsterpartiet anser därför att de förslag som lades fram i den bakomliggande utredningen (Ds 2010:20) som innebär en lagreglering som utgår från en skälighetsbedömning bör ligga till grund för förslag till en förbättrad lagstiftning som snarast bör tas fram. Vänsterpartiet anser, i likhet med utredningen, att en särskild skälighetsbedömning är ett principiellt sett betydligt lämpligare sätt att reglera en fråga om mänskliga rättigheter och icke-diskriminering än att i lagstiftning uttryckligen göra undantag från diskrimineringslagstiftningen under vissa givna omständigheter.

Lagändringen innebär ett undantag för företag med färre än tio arbetstagare inom hälso- och sjukvårdsområdet. Vänsterpartiet anser att det är mycket olyckligt. Det innebär i praktiken att en majoritet av alla verksamhetsutövare inte behöver följa den nya lagstiftningen. Enligt statistik från SCB kommer 92 procent av företagen inom handel inte att påverkas av förbudet. Även fortsättningsvis kommer således människor att stängas ute från stora delar av samhället. Det är helt orimligt och gör diskrimineringsskyddet i stort sett verkningslöst. I vissa situationer kan det förstås vara svårt för mindre företag att bära kostnaderna för en åtgärd. I andra fall kan det dock handla om enklare och inte särskilt kostsamma åtgärder. Det är därför olämpligt att företag med färre än tio anställda per automatik ska vara undantagna från diskrimineringslagstiftningen. Avgränsningen bör i stället göras inom ramen för en skälighetsbedömning. Därför bör undantaget för företag med färre än tio anställda avskaffas i den nya lagstiftningen.

Den dåvarande regeringen har försett lagstiftningen med ett undantag för privatpersoner. Det kan vid första anblicken förefalla rimligt, men Vänsterpartiet anser att det är problematiskt av principiella skäl. Undantaget exemplifieras med att det t.ex. skulle vara oskäligt att ställa krav på att en familj som säljer urvuxna barnkläder över nätet ska tillgänglighetsanpassa sitt hem i samband med försäljningen. Detta är dock något som i en skälighetsbedömning inte skulle anses vara rimligt att göra. Av det principiella skälet att en lagstiftning mot diskriminering ska vara restriktiv med på förhand angivna undantag är därför även undantaget för privatpersoner olämpligt. Den bakomliggande utredningen (Ds 2010:20) har övervägt detta och kommit till samma slutsats. Undantaget för privatpersoner bör därför avskaffas.

I proposition 2013/14:198 föreslogs vidare att det vid en bedömning ska tas hänsyn till varaktigheten och omfattningen av förhållandet eller kontakten mellan verksamhetsutövaren och den enskilde för att utestängning på grund av otillgänglighet ska anses vara diskriminerande. Riksdagen antog regeringens förslag utan förbehåll även i denna del. Detta tycker vi är en av de mest problematiska begränsningarna av den nya lagstiftningen. I motiveringen till begränsningen förefaller det som om endast relationer i arbetslivet och inom

utbildning ska räknas som verkligt varaktiga. Inte ens långvariga behov av vård och omsorg räknas till de varaktiga situationer som ställer krav på tillgänglighetsskapande åtgärder annat än av enklare karaktär. I propositionen framhålls också att en relation inte bör anses vara långvarig enbart på grund av att samma vara eller tjänst tas i anspråk upprepade gånger. Under dessa förutsättningar riskerar tolkningen av den nya lagen att bli mycket begränsad. Rekvisitet om varaktigheten och omfattningen av förhållandet eller kontakten mellan verksamhetsutövaren och den enskilde bör därför avskaffas.

Vi anser att det är självklart att lagstiftningen inte ska ställa krav på företag att vidta åtgärder som de inte rimligtvis kan bära kostnaderna för. Rekvisitet om att det ska tas hänsyn till ekonomiska förutsättningar riskerar dock att få oacceptabla konsekvenser. Lagrådet tolkade formuleringen som att den skulle innebära att ett företag utan problem kontinuerligt kan prioritera annan verksamhet framför åtgärder för att förbättra tillgängligheten, fastän sådana åtgärder kan vara starkt motiverade. Lagrådet ansåg att detta inte är godtagbart. Vi delar Lagrådets uppfattning och anser att lagstiftningen inte kan ha en sådan utgångspunkt. Att en verksamhets möjligheter att bära kostnaderna för åtgärden ska ingå i en skälighetsbedömning angavs i utredningens förslag (Ds 2010:20). Det är inte acceptabelt att lagändringen får de konsekvenser som Lagrådet angav. Rekvisitet om ekonomiska förutsättningar bör därför avskaffas.

Den bakomliggande utredningen (Ds 2010:20) problematiserade frågan om undantag i fråga om bostäder och gjorde bedömningen att bostadsmarknaden inte bör undantas från lagstiftningen. Utredningens förslag innebar inte några krav på tillgänglighetsanpassning vid försäljning eller överlåtelse av en bostad, men vissa åtgärder vid exempelvis visning av bostäder skulle kunna bedömas vara skäligen att vidta. Utredningen exemplifierade med att det handlar om så enkla saker som att flytta på föremål som står i vägen eller starkt doftande blommor. Allt skulle regleras på ett lämpligt sätt genom skälighetsbedömningen. Den förra regeringen verkar dock ha tolkat utredningens förslag som betydligt mer långtgående och att det skulle kunna ställas höga krav på tillgänglighetsanpassning vid visning av bostäder. Vi anser att det är mycket olyckligt att den som tillhandahåller en bostad till allmänheten helt undantas från diskrimineringsförbudet. Vilka åtgärder som skulle vara rimliga att vidta bör i stället regleras genom en skälighetsbedömning. Undantaget i fråga om bostäder bör därför avskaffas.

Utredningen (Ds 2010:20) föreslog ett andrahandsansvar för den som hindrar åtgärder mot bristande tillgänglighet. Det kan t.ex. handla om en fastighetsägare som säger nej till åtgärder som den enskilde behöver få vidtagna i sin egen bostad. I andra fall kan det handla om företag som hyr lokaler för sin verksamhet och vill vidta tillgänglighetsskapande åtgärder. Om en fastighetsägare då vägrar kan det innebära att skäligen tillgänglighetsåtgärder inte blir av. Utredningen föreslog därför att den som hindrar en verksamhetsansvarig från att vidta åtgärder mot bristande tillgänglighet ska kunna hållas ansvarig genom ett andrahandsansvar. Den förra regeringen ville

dock inte lägga fram förslaget, trots att det fick stöd av flertalet remissinstanser. Lagrådet ifrågasatte bedömningen och menade att det ”kan få oacceptabla följder när det gäller tillgängligheten om inte antingen den verksamhetsansvarige får ett ansvar för att åtgärder vidtas oavsett om fastighetsägaren ger sitt samtycke eller ett särskilt ansvar läggs på fastighetsägaren”. Vi instämmer i bedömningen. Det bör därför införas ett andrahandsansvar för den som hindrar åtgärder mot bristande tillgänglighet.

Vad som ovan har anförts bör riksdagen ge regeringen till känna.

15. Diskriminering i arbetslivet, punkt 12 (SD)

av Sven-Olof Sällström (SD) och Paula Bieler (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:2489 av Julia Kronlid (SD) yrkande 3 och avslår motionerna

2014/15:141 av Christina Höj Larsen m.fl. (V) yrkande 3,

2014/15:1677 av Stefan Nilsson (MP) och

2014/15:2651 av Mattias Jonsson och Gunilla Carlsson (S).

Ställningstagande

Att tvinga nyblivna föräldrar ut i arbetslivet strider mot en barn-, familje-, kvinno-, och jämställdhetsvänlig politik. Det är viktigt att ge tydlig information om arbetstagares rättigheter och arbetsgivares skyldigheter vid familjebildning. En utredning bör därför tillsättas med uppdraget att på bästa sätt motverka all form av diskriminering på grund av föräldraledighet och familjebildning. Vad som nu anförts bör riksdagen ge regeringen till känna.

16. Diskriminering i arbetslivet, punkt 12 (V)

av Ali Esbati (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:141 av Christina Höj Larsen m.fl. (V) yrkande 3 och

avslår motionerna

2014/15:1677 av Stefan Nilsson (MP),

2014/15:2489 av Julia Kronlid (SD) yrkande 3 och

2014/15:2651 av Mattias Jonsson och Gunilla Carlsson (S).

Ställningstagande

För att motverka diskriminering vid rekryteringar anser vi att det är angeläget att i förväg bestämma vilka kvalifikationer som är viktiga och att sedan bedöma kandidaterna utifrån dessa kriterier. Annars är det lätt hänt att de som rekryterar under rekryteringsprocessen väger in andra aspekter och i stället för den mest kvalificerade kandidaten väljer någon som liknar dem själva. För att undvika detta är det viktigt med bra verktyg för rekrytering. Regeringen bör i sitt regleringsbrev till Diskrimineringsombudsmannen ge i uppdrag att utveckla verktyg för kritiska analyser av rekryteringsprocesser och bidra till att detta tillämpas på de tio största myndigheterna. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

17. Diskriminering på grund av ålder, punkt 13 (FP)

av Roger Haddad (FP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:781 av Barbro Westerholm (FP) och

avslår motionerna

2014/15:2349 av Finn Bengtsson (M) och

2014/15:2662 av Cecilia Widegren m.fl. (M) yrkandena 2 och 3.

Ställningstagande

Den 1 januari 2013 utvidgades skyddet mot åldersdiskriminering till att omfatta fler samhällsområden. Av de anmälningar som under 2013 kom in till Diskrimineringsombudsmannen (DO) handlar många om upplevd diskriminering på grund av ålder vid möte med tjänstemän i myndigheter och andra större arbetsplatser. En analys av upplevelser av diskriminering och diskriminerande processer bör göras för de anmälningar om åldersdiskriminering som kommit in till DO sedan 2013. Det är viktigt inte minst för arbetsgivare att få veta varför någon har anmält diskriminerande bemötande så att man kan förebygga att det händer igen.

Det räcker emellertid inte med analyser. Lagen behöver också ses över för att se om man kan ge DO skarpare verktyg än i dag för att åtgärda diskriminering.

Vad som ovan har anförts om att skärpa arbetet mot åldersdiskriminering bör riksdagen ge regeringen till känna.

18. Diskrimineringsersättning, punkt 14 (V)

av Ali Esbati (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2014/15:141 av Christina Höj Larsen m.fl. (V) yrkande 2 och avslår motion 2014/15:2865 av Fredrik Schulte (M) yrkande 2.

Ställningstagande

För att fler fall av diskriminering framöver ska kunna leda till åtal och fällande domar bör man införa ett förbud mot instruktion att diskriminera, höja skadestånden i diskrimineringsmål och ge arbetssökande som diskrimineras rätt till skadestånd. Vad som nu har anförts bör riksdagen ge regeringen till känna.

19. Övriga åtgärder mot diskriminering, punkt 15 (SD)

av Sven-Olof Sällström (SD) och Paula Bieler (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2014/15:2606 av Paula Bieler och David Lång (SD) yrkandena 1 och 2 samt 2014/15:2812 av Mattias Karlsson m.fl. (SD) yrkande 24 och bifaller delvis motion 2014/15:2606 av Paula Bieler och David Lång (SD) yrkande 3.

Ställningstagande

Vi anser att en av de viktigaste principerna i ett demokratiskt samhälle är att alla medborgare har samma rättigheter och skyldigheter oavsett ursprung, kön, religion eller sexuell läggning. Ingen invånare i Sverige ska kunna ha mer långtgående rättigheter än någon annan svensk medborgare.

Etnisk diskriminering på arbetsmarknaden förekommer i dag primärt genom instegsjobben. Lagstiftningen leder till att svenska medborgare diskrimineras eftersom arbetsgivare som anställer nyanlända invandrare får upp till 80 procent av den totala lönekostnaden finansierad av skattebetalarna. Det innebär en skattesubventionerad diskriminering av den svenska befolkningen. Staten har under de senaste decennierna lagt ned stora resurser på att motverka samt forska och sprida medvetenhet om de negativa attityder, den diskriminering och det våld som invandrare utsätts för. Mycket av detta arbete är bra och nödvändigt. Däremot har nästan ingen uppmärksamhet riktats mot den diskriminering, de negativa attityder och det våld som infödda svenskar utsätts för på grund av sin härkomst, trots att svenskfientligheten av allt att döma är ett allvarligt och vanligt förekommande problem. Infödda svenskar omfattas alltså inte av det skydd som lagstiftningen är tänkt att utgöra. Svenskfientligheten kan också ta sig uttryck i form av trakasserier, kränkningar och nedsättande attityder kopplade till svenskarnas härkomst eller utseende. I etablerade massmedier har det vid flera tillfällen förekommit kränkande omdömen om svenskar som knappast hade släppts igenom om det handlat om någon annan folkgrupp. En tredje form av svenskfientlighet, som också är den allvarligaste, är det våld och den brottslighet som infödda svenskar utsätts för på grund av sin härkomst. Brottsförebyggande rådet har i flera studier visat att invandrare är överrepresenterade som gärningsmän inom de flesta brottskategorier och att infödda svenskar är överrepresenterade som offer.

Med anledning av vad som ovan framförts är det hög tid att regeringen vidtar åtgärder för att kartlägga och stävja svenskfientligheten. En utredning bör tillsättas med uppdrag att kartlägga dess utbredning och karaktär i syfte att motverka svenskfientlighet. En ytterligare åtgärd bör vara att se över och ändra befintliga lagtexter som medger negativ särbehandling av infödda svenskar. Vidare bör statligt stöd endast ges till sådana antirasistiska organisationer som också erkänner svenskfientlighetens existens vid sidan av annan rasism och främlingsfientlighet. Vad som nu har anförts bör riksdagen ge regeringen till känna.

Särskilda yttranden

1. Jämställda löner, punkt 2 (C)

Annika Qarllsson (C) anför:

Lönekartläggning är ett viktigt instrument i det aktiva jämställdhetsarbete som ska bedrivas på arbetsplatserna. Eftersom det är processen i sig som är avgörande för resultatet anser jag att det primära är att arbetsgivaren aktivt använder lönekartläggning i sitt jämställdhetsarbete än att göra en revidering varje år. Dagens reglering om kartläggningar vart tredje år skapar enligt min mening goda förutsättningar för arbetsgivare att kartlägga och analysera löneskillnader, planera långsiktigt och bedöma vad åtgärderna resulterat i.

Detta utesluter emellertid inte att kollektivavtal kan träffas om mer frekventa revideringar samt att enskilda parter kan nå sådana överenskommelser. Att kartläggningen ska genomföras åtminstone vart tredje år förändrar inte heller en arbetstagares möjlighet att när som helst göra gällande brott mot lönediskrimineringsförbudet. Vid en utökning av skyldigheten att göra lönekartläggningar måste en avvägning göras mellan den nytta som förändringen medför i förhållande till den extra administrativa börda och kostnader som det innebär för företag och arbetsgivare.

Av Medlingsinstitutets årsrapport för 2014 framgår att löneskillnaden mellan kvinnor och män under 2005–2013 minskade inom samtliga sektorer. Jag vill även hänvisa till den kritik mot årliga lönekartläggningar som framförts från vissa remissinstanser till utredningen Nya regler om aktiva åtgärder mot diskriminering (SOU 2014:41).

Mot bakgrund av vad som anförts ovan anser jag inte att det finns skäl att ändra lagstiftningen så att arbetsgivare ska genomföra lönekartläggningar oftare än vart tredje år.

2. Jämställda löner, punkt 2 (FP)

Roger Haddad (FP) anför:

Inkomstskillnaderna mellan kvinnor och män består. Folkpartiet anser att Sverige behöver en fortsatt bred jämställdhetspolitik för att möta sådana orättvisor.

Särskild kraft måste riktas mot inkomst- och löneskillnaderna mellan kvinnor och män. En genomsnittlig man tjänar 3,6 miljoner kronor mer i livet än en genomsnittlig kvinna. Traditionellt kvinnodominerade yrken präglas av lägre löner. Medlingsinstitutets senaste rapport visar att när hänsyn tas till skillnader i yrke, sektor, utbildning, ålder och arbetstid kvarstår ändå en löneskillnad på 5,8 procent.

En åtgärd som har effekt på lönediskrimineringen är återkommande lönekartläggningar för att identifiera och åtgärda osakliga skillnader mellan mäns och kvinnors löner på en arbetsplats.

De administrativa bördorna för företagande har minskat under senare år. Att genomföra lönekartläggningar årligen är därför rimligt mot bakgrund av att de ojämsställda lönerna kvarstår, medan Sveriges företagare nu i allmänhet möter betydligt lägre administrativa kostnader än 2006.

Regeringen har aviserat att den i maj 2015 ska lämna en proposition om ett systematiskt arbete med aktiva åtgärder mot diskriminering. Jag förutsätter att den utlovade propositionen lämnas i tid och att den innehåller förslag om årliga lönekartläggningar.

3. Jämställdhetsmyndighet, punkt 7 (V)

Ali Esbati (V) anför:

Eftersom det pågår en utredning som har i uppdrag att se över jämställdhetspolitikens genomförande och effektivitet avstår jag från att reservera mig till förmån för Vänsterpartiets förslag i detta ärende. Jag förväntar mig att utredningen kommer att lämna förslag om organisatoriska och strukturella förändringar för att effektivisera jämställdhetspolitikens genomförande och vill i sammanhanget framföra följande.

Vänsterpartiet anser att nedläggningen av Jämställdhetsombudsmannen som självständig myndighet blev ett misslyckande för jämställdheten. Diskrimineringsombudsmannen (DO) har fått ägna sig åt enskilda diskrimineringsärenden med minskat fokus på jämställdhet som följd, och det förebyggande jämställdhetsarbetet har lagts i träda. Sverige behöver därför enligt oss en jämställdhetsmyndighet som, utifrån ett könsmaktsperspektiv, arbetar mot könsdiskriminering inom samhällets samtliga områden. Den nya jämställdhetsmyndigheten bör svara för bl.a. kunskapspridning, ansvara för granskning av andra myndigheter och för metodutveckling kring arbete mot könsdiskriminering i ett brett perspektiv. Jämställdhetsmyndigheten bör vara närvarande inom alla samhällssektorer och påverka såväl statsförvaltningen som de kommunala organen, landstingen och den privata sektorn. För att åter sätta fokus på jämställdheten och kunna leverera konkreta resultat vill vi därför inrätta en jämställdhetsmyndighet med ansvar och mandat att understödja styrningen av Sverige mot jämställdhetspolitiska mål.

4. Våld i nära relationer, punkt 8 (SD)

Sven-Olof Sällström (SD) och Paula Bieler (SD) anför:

De förslag om våld i nära relationer som Sverigedemokraterna presenterade i bl.a. motionerna 2014/15:2871 och 2014/15:2925 behandlades av riksdagen i samband med beredningen av 2015 års budget. Vi har därför ingen möjlighet att reservera oss i denna del, men står naturligtvis bakom de tidigare förslagen och vill i detta sammanhang framföra följande.

Sverigedemokraterna anser att kvinnor och män ska ha samma möjligheter och rättigheter, och därmed också lika stor rätt till ett tryggt liv. Det utbredda kvinnovåldet skapar dock en otrygghet för just kvinnor och leder till

oacceptabla inskränkningar i deras frihet och livsmönster. Detta inverkar negativt på kvinnors möjligheter och rättigheter. Därför menar vi att kvinnovåld är ett betydande jämställdhetsproblem som måste tas på största allvar.

Vi vill genomföra en rad effektiva och innovativa åtgärder i syfte att skapa trygghet och säkerhet. Sveriges långa och framåtskridande jämställdhetstradition är något vi Sverigedemokrater vill bygga vidare på, utveckla och anpassa efter det moderna samhällets nya förutsättningar och utmaningar. Konkret handlar det om att verka för en nollvision om kvinnovåld.

Vi tycker att våldsutsatta kvinnor alltid ska få den hjälp de behöver, och vill därför ytterligare stödja kvinnojourernas arbete så att verksamheten säkerställs. Vi lämnar förslag på en rad åtgärder som rör olika utskotts beredningsområden i syfte att motverka mäns våld mot kvinnor.

5. Våld i nära relationer, punkt 8 (KD)

Désirée Pethrus (KD) anför:

Kristdemokraterna har inom ramen för andra ärenden presenterat förslag på åtgärder mot mäns våld mot kvinnor som jag naturligtvis står bakom. I detta sammanhang vill jag framföra följande.

Kristdemokraterna är ett parti för jämställdhet mellan kvinnor och män. Jämställdhet är en fråga om mänskliga fri- och rättigheter. Mäns våld mot kvinnor är ett utbredd och allvarligt samhällsproblem och utgör ett hinder mot ett jämställt samhälle.

För att åtgärda dessa problem och hinder vill vi bl.a. trygga stödet till kvinno- och mansjourerna. Vi har också förslag till åtgärder som rör andra utskotts beredningsområden. Exempel på sådana åtgärder är att prioritera utbildning om våld i nära relationer och hedersrelaterat våld av personal inom stat, kommun och landsting samt att förbättra tillgången till rehabilitering för dem som utövar våld och övergrepp.

6. Hedersrelaterat våld och förtryck, punkt 9 (SD)

Sven-Olof Sällström (SD) och Paula Bieler (SD) anför:

Vissa av Sverigedemokraternas förslag om hedersrelaterat våld som vi presenterade i bl.a. motionerna 2014/15:2871 och 2014/15:2925 behandlades av riksdagen i samband med beredningen av 2015 års budget. Vi står naturligtvis fast vid dessa förslag, men har ingen möjlighet att reservera oss till förmån för dem i detta ärende. I detta sammanhang vill vi emellertid framföra följande.

Sverigedemokraterna anser att samhället tydligare måste markera mot hedersrelaterat våld och annat kulturellt motiverat kvinnovåld för att motverka detta. För att få kvinnor som utsatts för dessa brott att våga anmäla och bearbeta händelsen finns det behov av att skapa en effektiv, stödjande och förebyggande struktur. Vi vill framhålla att det är av stor vikt att de utsatta får

stöd men även upplysningar om aktuell lagstiftning, rättigheter och möjligheter. Vi anser exempelvis inte att det är acceptabelt med könssegregerad simundervisning och att kvinnor bär heltäckande slöjor i skolan och på offentliga arbetsplatser. Vi föreslår därför ett antal åtgärder som rör olika utskotts beredningsområden för att bryta upp hederskulturens fäste i Sverige.

7. Särskilt yttrande (M,C,FP,KD)

Elisabeth Svantesson (M), Katarina Brännström (M), Hanif Bali (M), Annika Carlsson (C), Roger Haddad (FP), Désirée Pethrus (KD) och Lars Püss (M) anför:

Allianspartierna presenterade bl.a. i motionerna 2014/15:2574 och 2014/15:2973 gemensamma förslag om jämställdhet och åtgärder mot diskriminering. Vi gav också där vår syn på vilken inriktning politiken bör ha inom dessa så angelägna områden. Vi vill inom ramen för detta ärende framföra följande.

Jämställdhet mellan kvinnor och män ska vara en självklarhet. Målet är att kvinnor och män ska ha samma förutsättningar och makt att forma samhället och sina egna liv. Att kvinnor i jämförelse med män utför en större del av det oavlönade hushållsarbetet och lämnar arbetslivet tidigare än män är exempel på faktorer som skapar ojämställdhet. Vår ståndpunkt är att jämställdheten gynnas av en politik som värnar jobben och som stärker drivkrafterna att arbeta. Vi anser således att arbete är en hörnsten i ett jämställt samhälle. Det ska löna sig att utbilda sig, att förkovra sig och att utvecklas i sitt yrke även i offentlig sektor. Alliansregeringen har genomfört många reformer som ger fler kvinnor möjlighet att starta eget eller att arbeta med bättre villkor. Även Arbetsmiljöverkets särskilda arbete med kvinnors arbetsmiljö är ett viktigt verktyg för att åtgärda ojämställdheten. Vi menar att kvinnor i högre utsträckning än i dag ska ha inflytande i samhället.

Alliansregeringen har gått före och ökat andelen kvinnor i styrelserna för statliga bolag. Vi är positiva till det arbete som näringslivet gjort för att nå en jämnare könsfördelning i styrelser och ledningar, men anser att mer behöver göras. Jämställdhet och kvinnors lika rättigheter är en av våra viktigaste demokratiska utmaningar.

Varje år misshandlas tiotusentals kvinnor, och enligt Brås statistik mördas i snitt 17 kvinnor per år i Sverige av sin nuvarande eller f.d. partner. Många personer utsätts också för brott grundat på hederskultur. Detta är oacceptabelt och vi anser att samhället kraftfullt måste markera mot dessa gärningar. Individuella fri- och rättigheter är universella och ingen inskränkning ska kunna rättfärdigas med kultur eller tradition. Det måste finnas adekvata verktyg för att skydda brottsoffren. Vi vill framhålla det betydelsefulla arbete som kvinno- och tjejjourer utför och anser det vara av stor vikt att deras verksamhet prioriteras.

Alliansregeringen har stärkt skyddet mot diskriminering bl.a. genom att diskrimineringslagen omfattar fler diskrimineringsgrunder och samhällsområden än tidigare. Målet är att Sverige ska vara ett samhälle fritt från diskriminering. Vi vill därför poängtera att Sverige ska fortsätta att bekämpa all form av diskriminering.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2014/15

2014/15:141 av Christina Höj Larsen m.fl. (V):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör utreda hur antidiskrimineringsbyråer kan upprättas i varje län och hur minst en jurist kan knytas till varje byrå.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag om att införa ett förbud mot instruktioner att diskriminera, om att se över nivån på skadestånden i diskrimineringsmål samt om att ge arbetssökande som diskrimineras rätt till skadestånd.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen i sitt regleringsbrev till Diskrimineringsombudsmannen (DO) bör ge DO i uppdrag att utveckla verktyg för kritiska analyser av rekryteringsprocesser och bidra till att dessa tillämpas på de tio största myndigheterna.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att alla arbetsgivare med fler än tio anställda ska omfattas av skyldigheten att upprätta mångfalds- och likabehandlingsplaner när det gäller samtliga diskrimineringsgrunder.

2014/15:257 av Ali Esbati m.fl. (V):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förslag till en förbättrad lagstiftning snarast bör tas fram, med en modell för skälighetsbedömningar enligt den lagstiftning som föreslås i Bortom fagert tal – om bristande tillgänglighet som diskriminering (Ds 2010:20).
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att avskaffa undantaget för företag med färre än tio anställda.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att avskaffa undantaget för privatpersoner.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att avskaffa rekvisitet om varaktigheten och omfattningen av förhållandet eller kontakten mellan verksamhetsutövaren och den enskilde.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att avskaffa rekvisitet om ekonomiska förutsättningar.

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att avskaffa undantaget för bostäder.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa ett andrahandsansvar för den som hindrar åtgärder mot bristande tillgänglighet.

2014/15:258 av Ali Esbati m.fl. (V):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillsätta en utredning som analyserar förutsättningarna för en jämställdhetsmyndighet.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Medlingsinstitutets uppdrag bör förändras.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör lägga fram ett lagförslag om ändrade regler för lönekartläggning och handlingsplaner för jämställda löner.

2014/15:416 av Robert Hannah och Maria Weimer (FP):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda ett nationellt kunskapslyft genom spetsutbildningar och kompetensutveckling inom hedersrelaterat våld och förtryck för sjuksköterskor, kuratorer, psykologer, socionomer, poliser, jurister och lärare så att de på ett bättre sätt kan jobba med drabbade individer.

2014/15:465 av Lena Hallengren (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att göra arbetet mot våld i nära relationer till en fråga för arbetsplatsen.

2014/15:526 av Catharina Bråkenhielm (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ledarhundar i offentliga miljöer.

2014/15:734 av Jasenko Omanovic och Susanne Eberstein (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om jämställdheten i arbetslivet.

2014/15:781 av Barbro Westerholm (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skärpa arbetet mot åldersdiskriminering och andra former av diskriminering.

2014/15:1173 av Roza Güclü Hedin m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om tillgänglighetsarbete.

2014/15:1677 av Stefan Nilsson (MP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av lagstiftning mot diskriminering av arbetstagare som ger omsorg till anhöriga.

2014/15:1829 av Thomas Finnborg (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att överväga att se över möjligheten till mer förebyggande arbete mot förtryck, diskriminering och våld i hederns namn.

2014/15:1881 av Roger Haddad m.fl. (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om årliga lönekartläggningar.

2014/15:1892 av Pia Hallström (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om användning av ledarhund utan begränsningar.

2014/15:1902 av Göran Hägglund m.fl. (KD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av jämställda löner i offentlig verksamhet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kravet på nej till kvotering.

2014/15:1925 av Teres Lindberg (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en nationell strategi för det fortsatta arbetet mot olika former av diskriminering.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att lagstiftningen mot diskriminering bör ta sin utgångspunkt i människors likheter snarare än olikheter.

2014/15:1979 av Niclas Malmberg och Annika Hirvonen (MP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av att undanröja undantagen vad gäller diskriminering mot personer med funktionsnedsättning.

2014/15:2201 av Jonas Gunnarsson m.fl. (S):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en ändring av regelverket för diskriminering på EU-nivå.

2014/15:2316 av Jan Björklund m.fl. (FP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om likställd diskrimineringslagstiftning.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om hedersrelaterat våld och förtryck.

2014/15:2324 av Lena Ek och Annika Qarlsson (C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om det förebyggande och rehabiliterande arbetet mot mäns våld.

2014/15:2349 av Finn Bengtsson (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om åldersdiskriminering.

2014/15:2489 av Julia Kronlid (SD):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda hur man på bästa sätt motverkar all form av diskriminering på arbetsmarknaden på grund av föräldraledighet och familjebildning.

2014/15:2558 av Per Bill och Finn Bengtsson (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en översyn av genetisk konstitution som diskrimineringsgrund.

2014/15:2565 av Annie Lööf m.fl. (C):

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att fortsätta erbjuda valfrihet i välfärden, vilket ger människor rätt att själva välja vård, skola och omsorg och innebär ökade möjligheter för fler kvinnor att starta företag och välja mellan flera arbetsgivare.

2014/15:2600 av Annika Qarlsson (C):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att fortsätta erbjuda valfrihet i välfärden, vilket ger människor rätt att själva välja vård, skola och omsorg samt innebär

ökade möjligheter för fler kvinnor att starta företag och välja mellan fler arbetsgivare.

10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om bättre samordning mellan ansvariga myndigheter – ett aktivt samarbete mellan länsstyrelser, Migrationsverket, kommuner, landsting och kvinnojourer.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att genomföra en genomgripande utredning som behandlar och belyser statens, näringslivets, samhällets och individens totala kostnader för ojämställdhet, relaterade till de mål för jämställdhetspolitiken som riksdagen antagit.

2014/15:2606 av Paula Bieler och David Lång (SD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillsätta en utredning med uppdraget att kartlägga svenskfientlighetens utbredning och karaktär samt att föreslå åtgärder i syfte att motverka svenskfientligheten.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över och ändra de lagtexter som medger negativ särbehandling av infödda svenskar.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att statligt stöd till antirasistiska organisationer endast ska ges till sådana organisationer som också förbinder sig att motverka svenskfientlighet.

2014/15:2651 av Mattias Jonsson och Gunilla Carlsson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om sexuell läggning som diskrimineringsgrund.

2014/15:2662 av Cecilia Widegren m.fl. (M):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att snarast möjligt utvärdera lagskärpningen mot åldersdiskriminering i syfte att se om reglerna behöver skärpas ytterligare.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skyndsamt under denna mandatperiod kartlägga hur kommuner och landsting arbetar mot åldersdiskriminering i de egna verksamheterna.

2014/15:2740 av Ola Johansson och Rickard Nordin (C):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att alla beslut bör jämställdhetsprövas och analyseras utifrån hur de gynnar eller missgynnar det underrepresenterade könet.

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att den finansiella sektorn bör utveckla policyer för att motverka särbehandling av företagare utifrån kön.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att verkningsfulla styrmedel bör utvecklas för att utjämna könsfördelningen i bolagsstyrelser och fördela den ekonomiska makten.

2014/15:2812 av Mattias Karlsson m.fl. (SD):

24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att slopa instegsjobben.

2014/15:2820 av Azadeh Rojhan Gustafsson och Alexandra Völker (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör beakta vikten av att ekonomisk jämställdhet uppnås.

2014/15:2865 av Fredrik Schulte (M):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över skadeståndsbeloppen i diskrimineringsmål.

2014/15:2869 av Paula Bieler (SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att i diskrimineringslagen förtydliga rätten att behandlas lika oavsett grupptillhörighet men inte oavsett agerande.

2014/15:2871 av Mattias Karlsson m.fl. (SD):

19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om åtgärder för att bryta upp hederskulturens fäste i Sverige, såsom könssegregerad simundervisning.

2014/15:2925 av Paula Bieler m.fl. (SD):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kvotering och positiv särbehandling på basis av kön.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av att förbättra villkoren för de anställda inom den offentliga sektorn.

2014/15:2991 av Annika Eclund (KD):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om bristande tillgänglighet som diskrimineringsgrund.